

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА»
Факультет філології, психології та педагогіки
Кафедра загального мовознавства та іноземних мов

Рекомендовано до захисту
Протокол засідання кафедри № _____ від
« _____ » _____ 2025 р.
Завідувач кафедри Болотнікова А.П.
(прізвище та ініціали)

(підпис)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр»
спеціальності 014 «Середня освіта»,
спеціалізації 014.02 «Середня освіта (Мова і література (англійська))»

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ШКОЛІ

Виконавець:

Студентка 4 курсу, групи 401-ГО
Матвієнко Дар'я Юріївна
(прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник роботи:

Сирота Юлія Олександрівна
к.філол.н., доцент
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Рецензент:

Рябокінь Наталія Олександрівна,
к. філол. н., доцент, завідувач кафедри
філології та соціально-гуманітарних
дисциплін Полтавського інституту
економіки і права Університету
«Україна»
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Підсумкова оцінка:

за національною шкалою: _____
кількість балів: _____
Підпис керівника _____

Полтава 2025

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ШКОЛІ

ЗМІСТ

Реферат.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ УЧНІВ	8
1.1. Особливості навчання дітей шкільного віку. Психологічні та лінгво- дидактичні основи навчання іноземній мові.....	8
1.2. Основні стратегії навчання англійській мові дітей шкільного віку.....	18
Висновки до розділу 1.....	21
РОЗДІЛ 2. ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	23
2.1. Поняття інтерактивних технологій у навчанні.....	23
2.2. Застосування інтерактивних технологій у навчанні англійської мови.....	27
Висновки до розділу 2.....	39
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА УРОКУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	41
Висновки до розділу 3.....	48
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	50
SUMMARY.....	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	59

РЕФЕРАТ

БР: 62 с., 1 рис., 45 джерел.

Стрімкий розвиток інформаційних технологій та процеси глобалізації докорінно змінюють сучасну освіту. Це створює потребу в нових підходах до навчання, особливо у вивченні іноземних мов. Одним із ключових напрямків цих змін є активне впровадження інтерактивних технологій.

Мета дослідження – проаналізувати та обґрунтувати ефективність використання інтерактивних технологій у навчанні англійської мови в школі.

Об'єкт дослідження – процес навчання англійської мови у школі.

Предмет дослідження – інтерактивні технології як засіб підвищення ефективності навчання англійської мови в школі.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження використовувався описово-аналітичний метод.

Розділ 1 визначає психолого-педагогічні особливості та лінгво-дидактичні основи викладання англійської мови школярам. Розглянуто ефективні стратегії навчання, сутність інтерактивного навчання та роль ІКТ у підвищенні зацікавленості й ефективності освітнього процесу. **Розділ 2** детально описує інтерактивні технології та їхній потенціал у навчанні англійської мови, наводячи конкретні приклади та методики застосування для розвитку мовних навичок. Запропоновано методичні рекомендації щодо інтеграції інноваційних підходів для підвищення мотивації учнів та якості засвоєння матеріалу. **Розділ 3** є практичним продовженням роботи, де представлена розробка уроку англійської мови з використанням інтерактивних технологій, детально описано конспект уроку, вправи та методики для ефективного застосування інтерактивних технологій, досягнення навчальних цілей та активної взаємодії учнів.

Ключові слова: інтерактивні технології, навчання англійської мови, шкільний вік, ефективність навчання, ІКТ, мотивація учнів, методика викладання, цифрові інструменти, інновації в освіті.

ВСТУП

Сучасна освітня система переживає динамічні зміни, спричинені стрімким розвитком інформаційних технологій та глобалізаційними процесами. Однією з ключових тенденцій у сфері освіти є активне впровадження інтерактивних технологій, що сприяють підвищенню ефективності навчального процесу, особливо у вивченні іноземних мов. Англійська мова, як міжнародна мова спілкування, науки, бізнесу та технологій, потребує сучасних підходів до навчання, які враховують особливості цифрової епохи та когнітивні особливості учнів.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю пошуку нових методів та засобів навчання, які підвищують мотивацію учнів, забезпечують інтерактивну взаємодію, персоналізують освітній процес та сприяють кращому засвоєнню матеріалу. Використання інтерактивних технологій у навчанні англійської мови дозволяє створювати сприятливі умови для розвитку мовленнєвої компетентності, критичного мислення та творчого підходу до навчання.

Сучасні освітні реформи суттєво змінили підходи до викладання англійської мови, висувуючи на передній план **комунікативне навчання**. Його основна мета — розвиток мовних навичок та розширення досвіду учнів, а також підвищення їхньої мотивації до вивчення мови. Такий підхід вимагає від викладачів англійської мови творчості, постійного пошуку та застосування найефективніших форм і методів роботи

Аналіз як українського, так і міжнародного досвіду свідчить про постійну увагу до питань раннього вивчення іноземних мов. Проблематика використання інтерактивних технологій у навчальному процесі активно досліджувалася багатьма вітчизняними науковцями та методистами, серед яких С. Ніколаєва, Ю. Кравченко, І. Дичківська, У. Науменко. Фахівці, як-от С. Ніколаєва, О. Бігич, Н. Бориско, О. Борецька, наголошують, що опанування іноземної мови — це складний процес, який потребує систематичної та творчої роботи не лише від учнів, а й від педагогів [30, с. 6]. Цей процес розглядається фахівцями як один із

ключових напрямів інтеграції іноземної мови в суспільне середовище. Сучасному вчителю важливо бути обізнаним з новітніми навчальними техніками та прийомами, щоб оптимально підбирати методи відповідно до рівня знань, потреб та інтересів учнів. Ю.О. Кравченко зазначає: «Інтерактивні технології навчання іноземним мовам створюють необхідні передумови як для розвитку мовленнєвої компетенції учнів, так і для формування умінь приймати колективні та індивідуальні рішення з метою виховання активних громадян суспільства» [17, с. 89].

О. Пометун розрізняє традиційні (стандартні) технології викладання та інтерактивні. У традиційному підході головна мета вчителя — передати учням осмислену та диференційовану інформацію. Завдання учнів, у свою чергу, полягає в засвоєнні та відтворенні цієї інформації. Це означає, що викладач англійської мови доносить до учнів певні знання, наприклад, граматику або нову лексику, а учні мають їх запам'ятати та відтворити. У цьому сценарії вчитель виконує роль контролера, а учень займає пасивну позицію. На противагу цьому, інтерактивні технології, за О. Пометун, «...передбачають не просто запам'ятовування знань від педагога, але й отримання їх в ході власної активності». Отже, інтерактивні технології заохочують самостійність учнів у відкритті, здобутті та конструюванні знань, а також у застосуванні отриманих знань у нових ситуаціях. У цьому випадку вчитель виступає в ролі організатора навчального процесу та лідера групи, а учень посідає активну роль [37, с. 7].

Педагоги, лінгвісти та психологи зосереджували свою увагу на двох основних питаннях:

1. Оптимальний вік для початку викладання мов у навчальних закладах.
2. Найефективніша організація навчальної системи для забезпечення якісного засвоєння нових мов.

Разом з тим, у процесі впровадження інтерактивних технологій у навчання англійської мови виникають певні **суперечності**:

— між традиційними методами навчання та новітніми інтерактивними підходами;

- між необхідністю використання інтерактивних технологій та недостатньою підготовленістю педагогів до їх ефективного застосування;
- між високими вимогами до технічного забезпечення навчального процесу та обмеженими ресурсами деяких навчальних закладів;
- між потенційними перевагами інтерактивних технологій у навчанні та можливими труднощами в їх адаптації до різних вікових груп та рівнів підготовки учнів.

Мета дослідження – проаналізувати та обґрунтувати ефективність використання інтерактивних технологій у навчанні англійської мови в школі, визначити їх вплив на навчальні результати учнів та розробити рекомендації щодо оптимального впровадження таких технологій у навчальний процес.

Для досягнення поставленої мети були визначені такі **завдання дослідження**:

1. Розкрити психолого педагогічні особливості навчання учнів
2. Дослідити теоретичні основи інтерактивного навчання та його значення у вивченні англійської мови.
3. Проаналізувати сучасні інтерактивні технології та засоби, які використовуються в освітньому процесі.
4. Визначити переваги та особливості застосування інтерактивних методів у навчанні англійської мови.
5. Розробити проект уроку із прикладами використання інтерактивних технологій

Об'єкт дослідження – процес навчання англійської мови у школі.

Предмет дослідження – інтерактивні технології як засіб підвищення ефективності навчання англійської мови в школі.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження використовувався описово-аналітичний метод.

Теоретичне значення полягає у розкритті та систематизації сучасних підходів до інтеграції інтерактивних технологій у процес навчання англійської мови в школі.

Практичне значення є у розробці та обґрунтуванні конкретних рекомендацій та стратегій для вчителів англійської мови щодо ефективного використання інтерактивних технологій у навчальному процесі.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Обсяг кваліфікаційної роботи складає 62 сторінки. Основний зміст викладено на 45 сторінках комп'ютерного тексту. Список використаних джерел нараховує 45 найменування, з яких 43 українською, 2 англійською мовою.

РОЗДІЛ 1. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ УЧНІВ ШКІЛЬНОГО ВІКУ

1.1. Особливості навчання дітей шкільного віку

Навчання дітей шкільного віку є складним і багатограним процесом, що залежить від вікових, психологічних та індивідуальних особливостей учнів. На кожному етапі шкільного життя змінюються методи навчання, способи сприйняття інформації, рівень самостійності та мотивація дітей. Молодші школярі навчаються переважно через гру та практичний досвід, потребуючи підтримки дорослих. Учні середньої школи розвивають аналітичне мислення, стають більш самостійними, але водночас можуть втрачати інтерес до навчання без належної мотивації. Старшокласники, готуючись до дорослого життя, потребують розвитку критичного мислення, уміння приймати рішення та вибудовувати освітню траєкторію відповідно до майбутньої професії.

З огляду на ці особливості, важливо правильно підбирати методи навчання, адаптуючи їх до потреб дітей різного віку. Використання інтерактивних технологій, мотиваційних підходів, індивідуального підходу та підтримки емоційного розвитку сприяє ефективному засвоєнню знань та гармонійному розвитку школярів. Дослідження цих особливостей допоможе покращити процес навчання та зробити його більш продуктивним і цікавим для учнів.

Перш ніж говорити про технології педагогічного впливу на школярів молодших класів, необхідно визначити ті їх базові особливості, які слід використовувати у процесі навчання.

Основними особливостями молодших школярів є:

- Наочно-образний тип мислення: діти краще сприймають яскраву, візуально представлену інформацію.
- Механічна пам'ять: вони легко та міцно запам'ятовують невеликі обсяги мовного матеріалу, добре його відтворюючи.
- Початковий рівень рефлексії: низький рівень усвідомлення власних розумових операцій та вміння аналізувати процес мисленнєвої діяльності.

— Формування довільної уваги: цей фактор безпосередньо впливає на успішність дитини. У період навчання в початковій школі до дитини висувається низка нових вимог, що кардинально змінюють її життєвий уклад. Це стосується вміння адаптуватися до нового режиму дня, правильно розподіляти свій час, ефективно взаємодіяти з однолітками та педагогічним колективом, а також пристосовуватися до більш спокійного ритму навчальної активності. Хоча діти шкільного віку, як і раніше, прагнуть грати, на відміну від дошкільнят, їх цікавить результат гри, що вимагає її чіткої організації та цілеспрямованості [15, с.21].

Для досягнення високої продуктивності у викладанні англійської мови молодшим школярам вчителям необхідно враховувати кілька ключових аспектів. Важливо брати до уваги психологічні та вікові особливості дітей, а також специфіку їхньої навчальної та ігрової діяльності. Крім того, слід активно застосовувати інноваційні технології, що сприяють розвитку так званих *soft-skills* (м'яких навичок) у молодших школярів. Особливе значення для успішного навчання має мотивація учнів початкових класів — як внутрішня, так і зовнішня. За словами І.В. Лозової, до внутрішньої мотивації належать:

1. Пізнавальні мотиви: прагнення до здобуття знань та опанування способів самостійного навчання.
2. Соціальні мотиви: бажання бути корисним суспільству, стати освіченою людиною, отримати схвалення від старших, досягти успіху, а також навчитися ефективно взаємодіяти з однокласниками та друзями [22, с.12].

Молодші школярі мають опанувати ключові навчальні вміння та навички, що є фундаментом їхньої освітньої діяльності. Саме на цьому етапі закладаються основи для самостійної адаптації як до навчання, так і до повсякденного життя. Цей період пов'язаний із психологічною адаптацією, яка вимагає не лише фізичної, а й значної розумової напруги. Дослідники виділяють, що діти молодшого шкільного віку часто стикаються з труднощами, пов'язаними зі зміною способу життя та новими взаєминами з учителями. Нерідко початкова радість відвідування школи змінюється байдужістю або апатією через виклики,

що виникають. У цьому віці діти починають долучатися до суспільно корисної діяльності, а також формують почуття власної гідності в емоційно-спонтанній сфері [22, с.14].

У початкових класах одним із важливих завдань учителя є демонстрація взаємозв'язків між окремими елементами знань, які засвоюють діти. Кількість завдань, що вимагають встановлення таких зв'язків та співвідношень між поняттями, поступово зростає з кожним роком навчання [19, с.39]. Наслідування є значущим чинником успішного навчання молодших школярів. Учні часто повторюють міркування вчителя та наводять приклади, подібні до тих, що використовують їхні однокласники. Іноді таке зовнішнє наслідування може сприяти кращому засвоєнню матеріалу. Однак, надмірно наївне або ігрове ставлення до навчання, хоча й може полегшити здобуття нового досвіду та входження в доросле життя, інколи призводить до поверхневого розуміння певних явищ та подій.

Отже, правильна організація навчальної діяльності на уроці дозволяє максимально реалізувати потенціал пізнавальних процесів учнів. Важливо пам'ятати, що молодші школярі дуже імпульсивні, їм важко себе стримувати та контролювати власну поведінку. Тому слід враховувати ці особливості. У цьому віці діти особливо чутливі до мовних явищ і виявляють значний інтерес до розуміння власного мовного досвіду та "таємниць" мови. Вони також легко запам'ятовують невеликі обсяги мовлення та добре його відтворюють. Проте, з віком ці сприятливі фактори поступово втрачають свою інтенсивність.

Поетапне запровадження раннього вивчення іноземної мови у початковій школі є однією з відмінних рис сучасної загальноосвітньої системи. Курс іноземної мови у початковій школі поділяється на два етапи: підготовчий (1 клас) та основний (2-4 класи). Перший рік навчання присвячений спеціальному підготовчому курсу, який має на меті підготувати учнів до подальшого основного курсу. Це передбачає формування базових навичок вимови, оволодіння лексикою, засвоєння граматичних основ, початкових навичок правопису, а також розвиток аудіювання, говоріння, читання та письма [36, с.43-

44]. Навчання аудіюванню спрямоване на розвиток здатності сприймати мовлення інших людей як у прямому спілкуванні, так і з аудіозаписів. До кінця початкової школи учні повинні бути здатними розуміти слова, вимовлені в нормальному темпі, з одного заданого тексту, голосу вчителя або записаного мовлення. Метою навчання діалогу є розвиток умінь взаємодіяти в конкретних комунікативних ситуаціях. Наприкінці початкового етапу учні повинні вміти вести бесіду, використовуючи стандартні вирази, такі як привітання, запрошення, вибачення, вираження згоди чи незгоди, прохання, привітання, а також ставити різні типи запитань, залежно від навчальної ситуації та у зв'язку з тим, що вони побачили, почули або прочитали [11, с.33].

Навчання монологічного мовлення вимагає від учнів досягнення такого рівня майстерності та компетентності, щоб вони могли використовувати здобуті знання іноземної мови у природному темпі, без попередньої підготовки, для участі в реальному спілкуванні. Наприкінці початкового етапу діти мають вміти висловлюватися та створювати логічно пов'язані повідомлення, поєднуючи елементи опису й розповіді, а також висловлювати своє ставлення до предмета відповідно до навчальної ситуації та побаченого чи прочитаного.

Метою навчання читанню є формування навичок, які дозволяють учням сприймати необхідну інформацію, незважаючи на мовні та технічні труднощі. У початковій школі учні вчать читати вголос короткі, прості речення, здебільшого на основі вивченого матеріалу, та самостійно читати тексти з повним розумінням. Тексти можуть містити невелику кількість незнайомих слів, значення яких можна знайти в довідниках або зрозуміти методом здогадки [9, с. 31]. Навчання письму сприяє розвитку навичок говоріння та читання. Тому у цьому виді мовленнєвої діяльності мета полягає не лише в оволодінні правописом, а й у вмінні висловлювати думки письмово. До кінця початкового етапу діти повинні вміти письмово викладати свої думки відповідно до певних планів та ситуацій [36, с.81].

Те, як діти навчаються, залежить від їхніх індивідуальних потреб і бажань. Молодші школярі зазвичай прагнуть гратися, рухатися та пізнавати нове. Для

успішного вивчення іноземної мови її необхідно поєднувати з різноманітними практичними видами діяльності: рухливими іграми, малюванням або навіть простою працею. Таке поєднання робить урок динамічним, перетворюючи навчання на гармонійний процес, де одна діяльність плавно переходить в іншу, а діти тим часом непомітно опановують спілкування іноземною мовою [36, с.92-93].

У початковій школі театралізована гра є характерною формою навчання, що об'єднує всі цілі уроку. Цей підхід вирізняється широким застосуванням ігрових елементів, змагань, прихованих форм керівництва, функціональної музики, а також поєднанням індивідуальної, фронтальної та парної роботи учнів. На уроках іноземної мови життєво важливо створювати атмосферу довіри та доброзичливого педагогічного спілкування, виявляючи уважність і тактовність до учнів. Вчителям іноземних мов слід підтримувати зв'язок з класними керівниками та батьками, організовувати позакласні заходи з іноземних мов і активно використовувати міжпредметні зв'язки у своїй роботі [27, с. 205].

У старших класах освітній процес ускладнюється, збільшується обсяг інформації, що призводить до зростання вимог до учнів. Від них очікується гнучкість, універсальність та продуктивність у вирішенні інтелектуальних завдань. Це сприяє розвитку всіх когнітивних процесів, таких як мислення, мовлення, пам'ять, увага тощо. Важливу роль у цьому віці відіграє розвиток креативного мислення та здатності до творчості, тобто вміння старшокласника знаходити нові та оригінальні способи розв'язання поставлених завдань.

Порівняно з попередніми віковими періодами, у старшокласників зростає потреба у спілкуванні як з однолітками, так і з дорослими. Вони частіше прислухаються до думки батьків, наприклад, при виборі майбутньої професії. У цей період активно формується власний світогляд: під впливом оточення та особистого досвіду старшокласник виробляє своє ставлення до світу. Він намагається осмислити свою роль у суспільстві, визначити, що для нього є важливим, а що ні. Формується індивідуальна система цінностей та переконань, що становить основу його особистості. Саме тому серед старшокласників часто

зустрічаються ті, хто багато часу присвячує самоаналізу та прагненню зрозуміти оточуючих. До цього віку учні нерідко знаходять друзів, з якими підтримують стосунки протягом багатьох років, а також можуть переживати перші романтичні почуття. Якщо старшокласнику не вдається сформувати міцні зв'язки з оточенням, це може призвести до розвитку антисоціальних рис характеру та значного зниження самооцінки. Однією з найважливіших та актуальних проблем цього періоду є професійна орієнтація старшокласників. Питання вибору майбутньої професії часто виходить на перший план у їхньому житті. Виникає безліч запитань, пов'язаних із майбутнім професійним самовизначенням: «Яку професію обрати?», «Чи буде вона затребуваною?», «Чи зможу я багато заробляти?», «Як до цього поставляться батьки?». Усі ці питання надзвичайно важливі, і якщо підійти до цієї проблеми несерйозно, малоімовірно, що старшокласник зможе обрати «свою» професію, яка стимулюватиме його до розвитку та досягнення успіху [6, с.43].

Навчальний процес у старших класах ставить перед учнями значно складніші вимоги щодо рівня інтелектуальної активності та самостійності. Для якісного оволодіння навчальним матеріалом необхідно мати розвинене абстрактно-логічне, узагальнююче мислення. Проблеми, які виникають у старшокласників у навчанні, зазвичай пов'язані не з труднощами адаптації до нових умов, а швидше з браком мотивації до навчання [14, с.55]. У міру дорослішання учні починають глибше усвідомлювати свою роль у суспільстві, відчують наближення до самостійного життя, що сприяє формуванню серйозного ставлення до освіти. Навчання набуває реального значення, оскільки старшокласники розуміють, що знання, уміння й навички, здобуті у школі, а також здатність до самостійного навчання, необхідні для успішної участі в трудовій діяльності в майбутньому.

Водночас характерною особливістю старших школярів є вибірковість у ставленні до предметів: рідко хтось із них однаково зацікавлений усіма дисциплінами. Найчастіше рівень зацікавлення залежить від того, як викладається предмет і яку роль у цьому відіграє особистість учителя. Через це

іноді формується обмежене коло інтересів, коли учні заглиблюються лише в ті дисципліни, що мають прямий зв'язок із обраною професією, і втрачають інтерес до інших. У цьому віці відбувається формування стійких інтересів до конкретних сфер знань, наук або практичної діяльності. Такі інтереси стають підґрунтям для розвитку професійної орієнтації та впливають на вибір майбутнього фаху. Вони також мотивують школярів до самостійного поглиблення знань: учні читають додаткову літературу, беруть участь у гуртках, відвідують лекції та спілкуються з фахівцями у галузях, що їх цікавлять.

Про широту та різноманітність інтересів старшокласників свідчить їхня участь у численних наукових і технічних гуртках, олімпіадах різного рівня з точних і гуманітарних наук, а також у конкурсах, вікторинах, вечорах науки та перегляді науково-популярних фільмів. Це створює сприятливі умови для реалізації та розвитку здібностей старшокласників. Варто зазначити, що саме цей вік є надзвичайно важливим для розвитку різного типу обдарувань – як творчих (музичних, образотворчих), так і інтелектуальних, конструкторських чи літературних.

Поглиблення пізнавальних інтересів та формування свідомого ставлення до освіти стимулюють розвиток когнітивних процесів, формують вміння керувати власною розумовою діяльністю. Завдяки особливій організації навчання у старших класах змінюється характер мислення учнів – воно стає самостійним, активним, творчим. Велику роль відіграють лекційні заняття, самостійне виконання лабораторних і практичних робіт, що спонукає учнів до аналізу навчального матеріалу.

У порівнянні з підлітковим віком, мислення старшокласників характеризується більш глибоким рівнем узагальнення, здатністю до абстрагування, аргументованого пояснення причинних зв'язків, формулювання та доведення тверджень, систематизації знань. Розвивається критичне мислення. Усе це сприяє формуванню теоретичного мислення та здатності пізнавати закономірності навколишнього світу.

Період ранньої юності є також часом розвитку вольових якостей – цілеспрямованості, наполегливості, ініціативності. Зміцнюється самоконтроль, зростає здатність керувати поведінкою, що проявляється й зовні – старшокласники виглядають стриманішими, зібранішими [14, с.62]. Таким чином, навчання в старших класах має свою специфіку – воно набуває професійного спрямування, відображаючи як інтереси особистості, так і її професійні орієнтири. Освіта у старших класах є підготовчим етапом до вступу у вищі навчальні заклади. Це зменшує проблему мотивації та дисципліни, адже переважають мотиви, пов'язані з майбутнім самовизначенням, подальшою освітою та самоосвітою. Інтерес до теорії, методів пізнання, самостійного навчання і пошуку відповідей на складні питання набуває нового значення. Старшокласники навчаються за профілями, обираючи предмети відповідно до власних інтересів, що робить навчання усвідомленим і відповідальним. Освітній процес доповнюється діяльністю у позашкільних закладах та самостійним здобуттям знань.

Методика викладання мови тісно пов'язана з психологічними аспектами, оскільки потребує врахування закономірностей сприйняття, пам'яті, мислення, а також формування іншомовної комунікативної компетентності. Навчальний процес включає розвиток різних видів діяльності – перцептивної, мнемічної, розумової та практичної, які поступово вдосконалюються через тренування та вправи, організовані відповідно до психолого-педагогічних закономірностей. Отже, ефективне навчання передбачає цілеспрямовану, організовану взаємодію вчителя й учня.

Засвоєння мовного матеріалу ґрунтується на діяльності, пов'язаній із запам'ятовуванням – як механічним, так і свідомим. Однак перше є ефективним лише за умови підкріплення другим. У методичному аспекті важливо правильно визначити співвідношення між мимовільним і довільним запам'ятовуванням. Мимовільне запам'ятовування можливе лише за умови, що інформація має особистісну значущість для учня та є метою пізнавальної діяльності. Як вказує Буренко В.М., вчитель має створити такі умови, щоб процес засвоєння матеріалу

відбувався не під тиском, а через особисту зацікавленість учнів, виходячи з їхніх потреб, можливостей і мотивації [7, с.29].

Одним із ключових завдань учителя є запуск механізмів, які забезпечують точний вибір мовних засобів на всіх мовних рівнях – фонетичному, граматичному, лексичному, що сприяє наближенню мовної поведінки учнів до автентичної. Подолання інтерференції, що виникає при вивченні іноземних мов, є складною проблемою на перетині психології та методики. Її часткове вирішення можливе шляхом створення позитивного психологічного клімату та використання автентичних текстів разом із спеціальними вправами, спрямованими на зменшення проявів інтерференції у мовленні.

Вправи, спрямовані на подолання міжмовної інтерференції, мають свою специфіку, що визначається наступними психологічними характеристиками:

1. Акцент на проблемному матеріалі: Особливу увагу слід приділяти мовному матеріалу, що становить труднощі через інтерференцію рідної мови.
2. Цілеспрямованість вправ: Кожна вправа має бути націлена на подолання однієї конкретної мовної проблеми, сприяючи засвоєнню окремих мовних одиниць. Під час виконання таких вправ увага учня повинна бути зосереджена на смислових деталях контексту, що слугуватимуть мовним зразком. Щоб не відволікати учня від основного завдання, вправи не повинні містити нових слів, незнайомих граматичних конструкцій, а також складної для запам'ятовування смислової інформації (наприклад, цифр, назв). За своїм характером ці вправи є підготовчими мовними.
3. Кількість та систематичність: Необхідно виконувати велику кількість вправ, періодично їх повторювати та забезпечувати високу варіативність. Також важливим є багаторазове повторення мовного зразка іноземної мови, враховуючи більшу стійкість навичок рідної мови порівняно з тією, що вивчається. Тому робота з подолання інтерференції має проводитися цілеспрямовано та систематично на всіх етапах навчання іноземної мови. Ступінь складності граматичних форм, лексичне наповнення речення,

кількість мовних одиниць, що підлягають засвоєнню, а також характер відібраного матеріалу для тренування визначаються етапом навчання.

4. Адаптація до типу труднощів: Оскільки труднощі у вивченні іноземних мов різняться як за типом, так і за формою прояву, характер вправ, їхня послідовність та види навчальних операцій повинні визначатися залежно від природи цих труднощів [30, с.7].

Для вироблення навички розрізнення мовних значень та форм, С.Ю. Ніколаєва рекомендує такі типи вправ [9, с.25]:

- Спостереження та розпізнавання: Вправи на спостереження та впізнання складних мовних одиниць у мікро- або макроконтексті.
- Спостереження, розпізнавання та відтворення: Завдання, що передбачають спостереження складних мовних одиниць у тематичному чи ситуаційному контексті, їх розпізнавання та відтворення (наприклад, переказ, близький до оригіналу, відтворення речень з тексту).
- Розрізнення та вироблення навичок використання: Вправи на розрізнення семантичних та структурних особливостей складних мовних одиниць, а також формування навичок їх розпізнавання, розрізнення та відтворення (наприклад, заповнення пропусків, доповнення речень, вибір словникової одиниці або форми для відповіді на запитання).
- Продуктивне вживання у мікроконтексті: Складання речень або словосполучень із заданим словом чи формою.
- Продуктивне вживання у широкому контексті: Використання заданого матеріалу в заданій ситуації, при створенні повідомлення чи діалогу.

Останнім часом в освіті та навчанні метою ставиться не тільки практичне оволодіння предметом, а й розвиток особистості, її здатності брати участь у спілкуванні на міжкультурному рівні та самостійно вдосконалюватися в діяльності, що нею опановується. Ця здатність формується в ході опанування

різними, але взаємопов'язаними типами компетенцій: комунікативної, лінгвістичної, лінгвокраїнознавчої та методичної.

1.2. Основні стратегії навчання англійській мові дітей шкільного віку

Освіта завжди була головним чинником у поширенні англійської мови у світі. Як зазначає Буренко В.М.: «Англійська мова є символом прагнення до якісної освіти і відіграє важливу роль у глобальному спілкуванні. Розуміння та володіння англійською є ключовим для доступу до вищої освіти, працевлаштування та соціальних можливостей. Нині англійська є найбільш затребуваною мовою» [7, с.30].

Вивчення мови — це природний процес для носіїв. Однак, однією з найбільших проблем для вчителів, які викладають англійську як іноземну або другу мову, є робота в класах зі змішаними здібностями, де є як ті, хто швидко навчається, так і ті, хто повільно. Для тих, хто вивчає іноземні мови, потрібні цілеспрямовані зусилля. Кожен учень має право брати участь у роботі класу незалежно від його індивідуальних можливостей. Ми не повинні ігнорувати учнів із нижчими здібностями, але й урок не має бути нудним для здібних учнів.

Розуміючи важливість диференційованого підходу до учнів зі змішаними здібностями, останнім часом в Україні були розроблені нові трирівневі стандарти з аудіювання, говоріння, читання та письма.

Мозайкіна І.О. наводить деякі стратегії роботи в таких класах [27, с.62]:

- Вчитель має адаптувати деякі матеріали, щоб спростити мову.
- Розробляйте власні навчальні матеріали. Використовуйте наочні навчальні матеріали, щоб привернути увагу учнів та мотивувати їхню зацікавленість.
- Варіюйте рівень завдань для тих, хто повільно навчається. Наприклад, зменшуйте кількість варіантів відповідей або не давайте складніші варіанти у багаторівневих вправах.
- Формуйте групи зі слабких і сильних учнів, розподіляючи їх і даючи цим групам різні завдання. Наприклад, сильніші та швидші учні працюють зі складнішими завданнями, тоді як слабші учні розв'язують простіші завдання або працюють з учителем у складі групи.

- Намагайтеся краще пізнати учнів, їхній рівень володіння мовою та інтереси. Спробуйте знайти сильні сторони кожного учня, пропонуючи різні види діяльності.
- Намагайтеся знайти сильні сторони та бажаний стиль навчання кожного. Залучайте та заохочуйте сором'язливих учнів. Додаткову роботу слід давати тим, хто хотів би виконувати її за своєю улюбленою темою. Вони з більшим ентузіазмом працюватимуть над такими проєктами.
- Допоможіть учням навчитися поважати розмаїття з точки зору навичок і здібностей.

Крім таких практик, на заняттях з англійської мови також можна застосовувати такі методи:

- Самооцінка: ставлення вчителя, який постійно виправляє учня, може зруйнувати його самооцінку. Вчитель ефективніший, коли він може виділити позитивні якості учня. Важливо вказати на маленькі успіхи учня, які можуть призвести до більших успіхів завтра.
- Некоректувальні методи: у розвитку навички спілкування англійською мовою. Якщо хтось виправляє людину, щойно вона починає говорити, вона не зможе виступати перед іншими через страх знову наробити помилок. Краще дозволити людині говорити, хоча б неправильною англійською, щоб у неї виробилася звичка говорити цією мовою.

Деякі стратегії роботи в класах змішаних здібностей подає у своїй роботі Чумак Н.П. [44, с.147]. Створення словникового запасу: кожна людина, яка розмовляє мовою, має три рівні словникового запасу, які поступово формуються в процесі вивчення мови. Перший набір слів — це ті, які людина може впізнати, але може не знати правильного значення, і, отже, не наважується використовувати їх під час розмови або письма. Цих слів, як правило, багато. Другий набір слів — це ті, які людина може визначити і зрозуміти значення, але не може пригадати або використати залежно від ситуації. Третій набір слів може бути вдвічі меншим за другий. Необхідно дбати про розвиток словникового запасу учня.

Емпіричний підхід до навчання: інформація, знання та мудрість найкраще засвоюються через досвід. Досвідне навчання корисне для розвитку мовних навичок. Коли людина знайомиться з мовою, їй стає легше вивчити її або говорити нею. Розглядаючи можливість навчання розмовної англійської мови, слід подумати про створення навчальних ситуацій, які допоможуть учню випробувати мову. Кількість таких можливостей для знайомства з мовою визначатиме прогрес у навичках учня говорити англійською.

Розуміння прочитаного: необхідно дати можливість кожному учню читати вголос, щоб учень міг чути слова, які він вимовляє. Оскільки букви ідентифікуються, а слова розпізнаються, учень може продовжувати читати, але може не розуміти. Тому необхідно практикувати читання після перевірки того, чи може учень зрозуміти те, що він читає. Це допоможе учню легко визначити відповідь на навідні запитання.

Прослуховування: сюди входять кілька типів розмов і промов. Можна використовувати найкращі доступні записи розмов. Спочатку розмови будуть імітацією, але поступово, за допомогою повторень, учень перейде від імітаційного методу до говоріння, використовуючи власні слова, структури та моделі.

Розглянемо вправи на розвиток розумових здібностей. Зв'язок між думкою і виразом — важливий аспект, який необхідно враховувати щоразу, коли учню потрібно допомогти у вивченні мови. З усією цією практикою в класах учні також мають бути ознайомлені. Не може бути навчання без впливу. Можна організовувати групові обговорення, а тексти мають бути прочитані учнями вголос. Завзяття до навчання допоможе їм у власному поступі.

Важливим є створення або надання різних завдань для різних рівнів. Наприклад, вчитель може використовувати низку запитань на розуміння тексту. У вчителя може бути два набори запитань — А і Б. Можливо, усі учні мають заповнити набір А, сильніші також мають заповнити набір Б, або в них навіть є додатковий текст для читання. Це, очевидно, збільшує обсяг підготовки до уроку.

Якщо ми візьмемо до уваги роль вчителя та учня в опануванні мови, проблеми можуть бути ефективно вирішені. Тільки тоді учні усвідомлять практичне використання англійської мови. Англійська буде використовуватися ними як засіб вираження. Вони зможуть використовувати англійську як мову спілкування. Вільне володіння мовою, правильне знання структури речень, упевненість у виступі перед публікою дадуть їм змогу йти в ногу зі світом, що розвивається. Це допоможе підвищити стандарти англійської як мови на рівні коледжу. Таким чином, роль вчителя насамперед полягає в тому, щоб визначити та з'ясувати ефективні стратегії та реалізувати активний, цікавий та інтерактивний процес навчання для учнів з різним рівнем здібностей.

Висновки до розділу 1

Вступ до школи суттєво змінює соціальне середовище дитини. Вона перетворюється на «соціального» суб'єкта, приймаючи на себе важливі громадські обов'язки. У початкових класах навчальна діяльність стає центральною, визначаючи ключові зміни у психічному розвитку дитини цього віку. Саме освітній процес сприяє психологічному зростанню, що є значним досягненням для молодших школярів і закладає основу для подальшого розвитку на наступних вікових етапах.

У процесі дослідження психолого-педагогічних особливостей навчання учнів шкільного віку було встановлено, що ефективність освітнього процесу значною мірою залежить від вікових, психологічних та індивідуальних особливостей дітей.

Успішність навчання учнів залежить від низки важливих психологічних факторів, що вимагають комплексного підходу. Передусім, необхідно враховувати вікові особливості школярів, адже когнітивні процеси, мотивація та емоційний стан значно змінюються у молодшому, середньому та старшому шкільному віці, вимагаючи диференційованого підходу до навчання.

Ключову роль відіграє мотивація, особливо внутрішня, що формується через зацікавлення, успіхи та підтримку з боку педагогів і батьків. Важливим є

також індивідуальний підхід, оскільки кожен учень має власний темп засвоєння знань, стиль навчання та рівень пізнавальної активності. Особистісно орієнтовані методики сприяють ефективнішому навчанню та розвитку здібностей.

Роль вчителя є багатогранною: він не лише освітній, а й виховний вплив. Стиль спілкування вчителя, його методи викладання та здатність створювати позитивну атмосферу у класі безпосередньо впливають на результати учнів. Сучасні інтерактивні методи навчання, такі як групова робота та проектна діяльність, сприяють розвитку критичного мислення, самостійності та комунікативних навичок.

Нарешті, психологічний комфорт є не менш важливим, адже емоційний стан учнів впливає на їхню здатність до навчання. Створення доброзичливої атмосфери у навчальному середовищі, а також підтримка з боку вчителя та батьків, сприяють успішному засвоєнню знань.

Таким чином, навчання учнів шкільного віку є багатограним процесом, який потребує комплексного підходу. Поєднання знань з психології та педагогіки дозволяє розробити ефективні стратегії навчання, що сприяють не лише академічному розвитку учнів, але й формуванню їхньої особистості, соціальних навичок та життєвих компетентностей.

РОЗДІЛ 2. ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

2.1. Поняття інтерактивних технологій у навчанні

У сучасній педагогіці активізується інтерес до пошуку ефективних засобів навчання, які б не лише забезпечували передачу знань, а й сприяли формуванню ключових компетентностей здобувачів освіти. У цьому контексті важливого значення набувають інтерактивні технології навчання, які орієнтовані на активну взаємодію всіх учасників освітнього процесу. У науковій літературі інтерактивні технології розглядаються як система методів, прийомів і форм організації навчальної діяльності, що ґрунтується на принципах діалогу, партнерства, взаєморозуміння та співпраці [17, с.91]. Основною метою такого підходу є формування активної позиції учня як суб'єкта пізнавальної діяльності, розвиток його критичного мислення, комунікативних навичок, вміння працювати в колективі, а також самостійно приймати рішення й нести відповідальність за результати своєї діяльності.

Інтерактивне навчання передбачає зміну традиційної ролі педагога: він уже не є єдиним джерелом знань, а виступає організатором, модератором навчального процесу, координатором взаємодії учнів між собою та з навчальним матеріалом. Така форма навчання забезпечує високий рівень зацікавленості й мотивації до навчання, оскільки учні відчувають свою причетність до процесу створення знань.

До характерних ознак інтерактивного навчання належать:

- Суб'єкт-суб'єктна взаємодія між усіма учасниками освітнього процесу;
- Колективна та групова діяльність, орієнтована на спільне вирішення проблем;
- Діалогічна форма спілкування, що включає обмін думками, аргументацію, узгодження позицій;

- Рефлексія, що дозволяє осмислити результати навчальної діяльності й шляхи їх досягнення. У педагогічній практиці використовуються різноманітні інтерактивні методи та прийоми, серед яких найбільш поширеними є:

- Робота в парах та малих групах;
- Метод «мозкового штурму»;
- Рольові й ділові ігри;
- Дискусії, дебати, круглі столи;
- Метод проєктів;
- Аналіз ситуацій (case-study);
- Інтерактивні вправи з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Використання інтерактивних технологій сприяє реалізації особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів в освіті. Вони дозволяють не лише ефективно засвоїти навчальний матеріал, але й формують у здобувачів освіти здатність до самостійного навчання, самоорганізації, критичного мислення та соціальної відповідальності. Особливої актуальності інтерактивні методи набувають у світлі вимог Нової української школи та модернізації освітнього процесу відповідно до європейських стандартів. Таким чином, інтерактивні технології навчання є необхідною складовою сучасної педагогіки, що відповідає вимогам суспільства до формування особистості, здатної до творчої діяльності, адаптації в інформаційному суспільстві та успішної самореалізації [34, с.58].

Під час уроків англійської мови інтерактивна взаємодія усуває домінування одного учасника над іншим. Такий підхід дозволяє навчити учнів критичного мислення, розв'язання складних мовних проблем через аналіз обставин та відповідної інформації, зважування запропонованих думок, прийняття виважених і продуманих рішень, а також участі в дискусіях, обговореннях та шанобливому спілкуванні один з одним. Для цього на уроках необхідно організувати індивідуальну, парну та групову роботу, використовувати дослідницькі проєкти, рольові ігри, творчі завдання тощо як варіанти проведення занять.

Інтерактивний підхід до вивчення іноземних мов, зокрема англійської, передбачає активну взаємодію між усіма учасниками групи. У процесі такої взаємодії відбувається взаємозбагачувальний обмін автентичною, особистісно значущою інформацією іноземною мовою, при цьому учні набувають навичок міжособистісного спілкування. Важливо не лише навчити старшокласників обмінюватися інформацією англійською, а й розвинути сам процес спілкування: вміння слухати та чути інших, логічно й аргументовано висловлювати власні думки в усній чи письмовій формі, а також шанобливо ставитися до чужої точки зору.

Основними методичними принципами інтерактивного підходу до навчання англійської мови є:

1. Комунікація для отримання та продукування інформації: Спілкування англійською мовою з метою здобуття та створення автентичної інформації, яка є цікавою та важливою для всіх учнів групи.
2. Спільна діяльність: Діяльність, у якій присутній взаємозв'язок мовлення, слухання та ситуативного контексту.
3. Зміна ролі вчителя: Перехід від традиційної ролі вчителя до демократичного стилю спілкування, що передбачає координацію та фасилітацію.
4. Рефлексивність навчання: Свідоме та критичне осмислення дій, мотивів, якості та результатів як учителем, так і учнями.

На ефективність процесу навчання англійської мови за інтерактивним підходом впливає реалізація таких принципів:

1. Комплексність: Застосування комплексного підходу до процесу навчання з урахуванням комунікативно-ситуативного аспекту.
2. Інтерактивність: Безпосередня взаємодія учасників освітнього процесу.
3. Диференціація: Застосування диференційованого підходу до учнів.
4. Індивідуалізація: Врахування індивідуальних особливостей кожного учня.
5. Варіативність: Гнучкість у зміні режимів роботи на уроці.

6. Проблемність: Створення проблемних ситуацій як при організації навчальних матеріалів, так і в самому навчальному процесі.

Інтерактивне навчання спілкуванню сприяє не лише вивченню мови, а й розвитку вміння співпрацювати у старших класах. Продуктивність цього вміння спостерігається завдяки змінам стратегій взаємодії, активній включеності учнів у взаємодію на уроках англійської мови та характеру взаємодії в навчальній групі. Важливо зазначити, що комунікативна компетентність характеризується зміною стилю спілкування, розумінням та подоланням бар'єрів у спілкуванні, ефективним розв'язанням комунікативних завдань, толерантністю та прийняттям думок інших учасників спілкування, що, своєю чергою, призводить до повноцінного та адекватного спілкування у найрізноманітніших життєвих ситуаціях [12, с.32].

У процесі інтерактивного навчання англійської мови, педагогічна діяльність вчителя набуває характеру індивідуальної (авторської) роботи. Вчитель координує навчальну діяльність учнів та її практичне застосування в конкретній предметній області, орієнтуючись на організацію спонтанної взаємодії учнів.

Основою інтерактивного навчання є інтерактивний підхід, що передбачає взаємодію всіх учнів групи. Таким чином, інтерактивне навчання — це особлива форма організації пізнавальної діяльності учнів, яка має чіткі цілі: створення комфортних умов навчання. Це означає такі умови, за яких учні відчують власний успіх та інтелектуальну спроможність, що робить процес вивчення іноземної мови продуктивним.

Суть інтерактивного навчання англійської мови зводиться до того, що весь навчальний процес організовано таким чином, щоб усі учні групи були залучені до пізнання, розуміли та осмислювали те, що вони знають і думають. На уроці панує атмосфера доброзичливості та взаємопідтримки, що дозволяє не лише здобувати нові знання, а й розвивати пізнавальну діяльність.

Крім того, інтерактивне навчання ґрунтується на прямій взаємодії учнів, кожен з яких має певний життєвий досвід, що є особливо важливим. Відповідно,

інтерактивна діяльність під час уроків англійської мови включає організацію та розвиток діалогового спілкування, що призводить до взаєморозуміння, взаємодії та спільного розв'язання проблем, які є важливими для кожного учня.

Таким чином, інтерактивне навчання – це процес, побудований на взаємодії учнів з навчальним оточенням і середовищем, що служить джерелом досвіду. Учні стають повноправними учасниками навчального процесу, а їхній досвід є основним джерелом навчального пізнання. У цьому підході змінюється взаємодія вчителя та учнів: активність вчителя поступається місцем активності учнів, а завдання вчителя зводиться до створення умов для прояву учнівської ініціативи.

2.2. Застосування інтерактивних технологій у навчанні англійської мови

У контексті динамічного розвитку освітньої парадигми та зростаючої потреби у формуванні іншомовної комунікативної компетентності у дітей молодшого та середнього шкільного віку, інтеграція інтерактивних технологій у процес навчання англійської мови набуває особливої актуальності. Застосування таких технологій не лише сприяє підвищенню мотивації учнів, але й забезпечує більш глибоке та ефективне засвоєння навчального матеріалу, розвиток когнітивних функцій та формування ключових компетентностей.

У цьому розділі маємо на меті окреслити теоретико-методологічні засади використання інтерактивних технологій у навчанні англійської мови дітей, запропонувати практичні підходи до їхньої імплементації та надати критерії оцінювання ефективності їхнього застосування.

Навчання інтерактивної взаємодії потребує використання на уроках англійської мови автентичного навчального матеріалу, взятого з реального життя, який за умови правильної організації сприяє природному спілкуванню мовою, що вивчається. Щоб створювати ситуації інтерактивної взаємодії, необхідно уникати завдань, де учням лише пропонується уявити себе в певній

ситуації. Натомість, доцільніше використовувати завдання, формулювання яких безпосередньо вимагає інтерактивної взаємодії. Такі завдання побудовані таким чином, що їх неможливо виконати індивідуально. Як уже згадувалося, до інтерактивних методів належать дискусії, ділові ігри, мозковий штурм, тренінги, кейс-метод, ігрові заняття тощо. Перед учнями моделюються конкретні ситуації, максимально наближені до реальних. Учням необхідно розв'язати певне завдання, що стимулює їхнє активне залучення до процесу вивчення англійської мови.

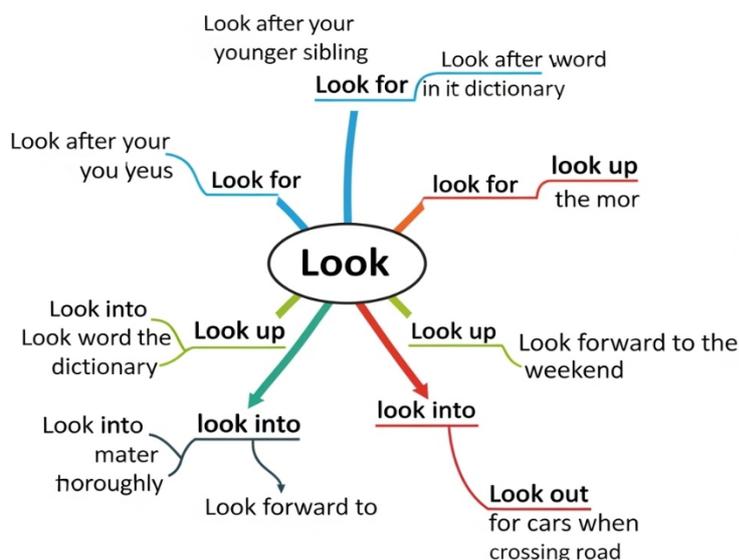
Однією з найпопулярніших форм проведення інтерактивних занять є рольова гра – діяльність, заснована на виконанні учнями певних рольових функцій та дій, що передбачають прийняття того чи іншого рішення. Рольова гра імітує поведінку учасників, відповідну отриманій ролі. Правильно організована рольова гра є ефективним засобом розвитку навичок прийняття рішень. Не менш популярною формою проведення занять з англійської мови є ділова гра, в рамках якої учні розвивають професійне мислення та набувають навичок застосування теоретичних знань на практиці. Ділова гра сприяє розвитку вміння працювати в колективі, вести дискусії та виступати на публіці. На сьогодні особливо актуальною є кейс-гра (кейс-метод), що передбачає дослідження та аналіз реальних ситуацій з подальшою розробкою можливих варіантів вирішення поставлених проблем. Однією з найбільш ефективних форм стимулювання творчої активності учнів є мозковий штурм. Його суть полягає в тому, що на початку заняття вчитель формулює проблему та ставить учням низку запитань з метою отримання відповідей. Під час заняття учні обмірковують можливі варіанти вирішення цього завдання. Наприкінці заняття вчитель та учні підсумовують результати та відзначають найбільш креативні ідеї.

Інтерактивність на уроках англійської мови зводиться до заміни теоретичних питань практичними завданнями та вирішенням проблемних ситуацій. Інтерактивні методи навчання дозволяють учням активно брати участь в освітньому процесі, формують та розвивають їхню пізнавальну активність. Зазначимо, що ігри дають можливість виходити за межі традиційного уроку як з

іноземної мови, так і з інших предметів. У рольовій грі можна досягти вищого рівня спілкування, ніж у процесі традиційного навчання, а також реалізувати конкретну діяльність, наприклад, обговорення проекту, участь у конференції, бесіда з колегами. Рольова гра є колективною діяльністю, яка передбачає активну участь усієї групи загалом та кожного її члена окремо. Виконання різних завдань призводить до конкретного результату, внаслідок чого в учнів з'являється почуття задоволення від спільних дій та бажання ставити й вирішувати нові завдання.

Цікавим прийомом інтерактивних технологій є складання «Ментальної карти» (Mind Map). Вперше термін був запропонований британським психологом, автором методики запам'ятовування Тоні Бьюзеном. Карта є схемою, де в наочному вигляді демонструються різні ідеї, завдання, тези, пов'язані один з одним і об'єднані якоюсь загальною проблемою. Карта дозволяє охопити всю ситуацію в цілому, а також утримувати одночасно у свідомості велику кількість інформації. Графічно цю карту можна намалювати у вигляді сонця (в центрі чого вказується основне поняття) від якого відходять промені асоціації. Наприклад, «ментальна карта» за фразовими дієсловами. У центрі пишеться дієслово (to look - дивитися) від якого променями відходять приєменники, з якими він вживається (to look for - шукати; to look after – дбати; to look on - рахувати і т.д.) [33, с.89].

Phrasal verb

Мал. 1 Ментальна карта фразового дієслова «to look»

Ще одним прикладом інтерактивної методики є метод «риб'яча кістка» («Fishbone»). Нам пропонується скелет риби. У «голові» виділяємо головну проблему, на верхніх кісточках учні виділяють причину виникнення проблеми, а на нижніх – виписуються факти, що відображають суть проблеми.

Метод «риб'яча кістка», або «Fishbone» (діаграма Ісікави), є чудовим прикладом **інтерактивної методики**, що активно залучає учнів до аналізу причинно-наслідкових зв'язків та пошуку рішень. Цей візуальний інструмент допомагає структурувати мислення, виявляючи потенційні причини певної проблеми чи явища. На «голові» риби фіксується сама проблема, а від «хребта» відходять «кістки», що символізують основні категорії причин (наприклад, люди, процеси, обладнання, середовище). Від кожної великої «кістки» відгалужуються менші, деталізуючи конкретні чинники. Інтерактивність методу полягає у колективній роботі: учні, об'єднуючись у групи, активно обговорюють, генерують ідеї, систематизують інформацію та розміщують її на діаграмі, що може бути намальована на дошці або ватмані. Такий підхід не лише сприяє розвитку **критичного мислення** та **аналітичних здібностей**, а й вчить **ефективній командній роботі**, **аргументації** своєї позиції та **структурованому**

підходу до вирішення проблем. Учні візуально бачать взаємозв'язки між різними факторами, що веде до глибшого розуміння суті проблеми та вироблення комплексних стратегій її подолання. Метод «риб'яча кістка» особливо ефективний при роботі з комплексними темами, де необхідно виявити багатоаспектні причини певних подій або явищ, що робить його цінним інструментом у сучасному освітньому процесі.

Уявімо, що ми вивчаємо тему «My Daily Routine» (Мій щоденний розклад), і наша проблема полягає в тому, що «Діти не встигають зробити домашнє завдання ввечері». Це буде «голова» нашої риб'ячої кістки.

Разом з учнями ми можемо визначити основні категорії причин (великі «кістки»), чому так відбувається, використовуючи прості англійські слова або словосполучення:

- Time management (Керування часом)
- Distractions (Відволікаючі фактори)
- Activities after school (Заняття після школи)
- Difficulty of tasks (Складність завдань)

Тепер учні в групах або всім класом пропонують і записують конкретні причини (маленькі «кістки») для кожної категорії, використовуючи вивчену лексику:

1. Time management (Керування часом):

- * Waste time in the morning (Марнують час вранці)
- * No plan for evening (Немає плану на вечір)
- * Start homework too late (Починають домашнє завдання занадто пізно)

2. Distractions (Відволікаючі фактори):

- * Play computer games (Грають в комп'ютерні ігри)
- * Watch TV (Дивляться телевізор)
- * Use phone too much (Забагато користуються телефоном)
- * Talk with friends (Розмовляють з друзями)

3. Activities after school (Заняття після школи):

- * Sport sections (Спортивні секції)

- * Music lessons (Уроки музики)
- * Walk with friends (Гуляють з друзями)

* Help parents (Допомагають батькам)

4. Difficulty of tasks (Складність завдань):

- * Don't understand task (Не розуміють завдання)
- * Too much homework (Занадто багато домашнього завдання)
- * Need help from parents (Потребують допомоги батьків)

У результаті такої роботи на дошці або великому аркуші паперу учні отримують наочну діаграму, яка допомагає їм візуалізувати всі можливі причини проблеми. Це спонукає їх не тільки називати дії, а й обговорювати їхні наслідки, практикувати лексику з теми «My Daily Routine» у новому контексті та пропонувати шляхи вирішення проблеми, наприклад: «I need to plan my evening» (Мені потрібно планувати свій вечір) або «I should play less computer games» (Мені слід менше грати в комп'ютерні ігри). Такий підхід робить вивчення мови більш практичним, осмисленим та інтерактивним.

Метод «Вибери позицію». Учням дається проблемне питання, де вони мають поділитися на 3 групи. Перша група має точку зору «За», друга «Проти» та третя «Не знаю, чи не визначив власну позицію». Учні поділяються на групи, які обговорюють правильність своєї позиції. Один або кілька членів кожної групи аргументують свою позицію, після чого відбувається колективне обговорення проблеми та ухвалення правильного рішення. Наприклад, обговорення такої проблеми як The Internet. Спочатку вчитель надає учням фразу: *Just a century ago we didn't even know about computers and the Internet. But today we take them for granted and can't imagine our life without these inventions, especially without internet...* Після чого в групах відбувається обговорення теми.

На нашу думку, найбільш цікавим методом, що застосовується на практиці, є метод «Сінквейн». Сінквейн – (від фр. *cinquains*, англ. *cinquain*) – п'ятирядкова віршована форма, що виникла в США на початку ХХ століття під впливом японської поезії. Надалі почала використовуватися в дидактичних

цілях, як ефективний метод розвитку образного мовлення, який дозволяє швидко отримати результат.

1. Перший рядок – позначення теми за допомогою одного слова (іменник);
2. Опис теми (2 прикметники);
3. Опис дії, згідно із запропонованою темою (3 дієслова);
4. Складання фрази з 4-х слів, що виражає ставлення до теми (різні частини мови);
5. Підбір синоніму до теми (1 слово).

Наведемо приклад роботи з учнями 7 класу. Тема, яку ми на той момент вивчали, була «Подорож». План роботи був наступний:

1. На початку уроку вчитель повинен познайомити учнів з методом синквейну та пояснити правила написання.
2. Потім дається 5-10 хв., щоб учні склали і обмінялися своїми варіантами.
3. Після чого проводиться читання синквейнів та вибір найбільш підходящих варіантів.

Ось приклади деяких робіт:

1. Travelling
2. Exciting, useful
3. To go, to fly, to swim
4. The best way to relax
5. My dream
1. Travelling
2. Wonderful, unforgettable
3. Holidays
4. To know about culture
5. Tour

До інтерактивних методів також відносяться презентації з використанням різних допоміжних засобів. Презентації, що використовують різноманітні допоміжні засоби, є ефективним **інтерактивним методом навчання**, який залучає учнів до активного сприйняття та взаємодії, відходячи від пасивної

форми засвоєння інформації. Сучасна презентація – це не просто послідовність слайдів, а динамічний інструмент, здатний стимулювати мислення, дискусії та практичне застосування знань. Інтерактивність презентації значно зростає за рахунок використання таких допоміжних засобів, як **мультимедійний контент** (відеоролики, аудіозаписи, анімації та інтерактивні схеми), що дозволяє візуалізувати складні поняття та демонструвати процеси. Також використовуються **інтерактивні елементи** (опитування, вікторини, голосування, «гарячі точки») для миттєвої перевірки розуміння матеріалу та отримання зворотного зв'язку. **Графічні організатори** (діаграми, ментальні карти, інфографіка, таблиці та порівняльні схеми) допомагають структурувати інформацію, виділяти ключові моменти та показувати взаємозв'язки, а їх самостійне заповнення учнями під час презентації значно збільшує залученість. Вбудовування **посилань та QR-кодів** на зовнішні джерела, додаткові матеріали, симулятори чи онлайн-ігри дає учням змогу самостійно поглиблювати знання. Крім того, інтерактивність може посилюватися додаванням **реальних об'єктів та демонстрацій** (фізичних об'єктів, моделей, зразків або невеликих експериментів), що додає елемент несподіванки та дозволяє учням взаємодіяти з матеріалом на різних рівнях сприйняття. Застосування таких презентацій сприяє **підвищенню зацікавленості** учнів, їхньому **активному навчанню, кращому засвоєнню** матеріалу, **розвитку критичного мислення та індивідуалізації** навчального процесу. Таким чином, використання презентацій із залученням різноманітних допоміжних засобів перетворює традиційне навчання на динамічний та захопливий процес, що максимально відповідає вимогам сучасних освітніх підходів.

Відзначимо, що інтерактивність буде ефективнішою, якщо на практиці застосувати цифрові засоби навчання.

Застосування цифрових технологій у навчанні дітей англійської мови базується на таких ключових принципах:

- Принцип інтерактивності: Центральним елементом є активна взаємодія учня з навчальним матеріалом, педагогом та іншими учнями за допомогою

цифрових інструментів. Це передбачає не пасивне сприйняття інформації, а активну участь у навчальному процесі, включаючи виконання інтерактивних завдань, участь у дискусіях, створення власних продуктів.

- Принцип візуалізації: Використання мультимедійних елементів (зображень, відео, анімації) сприяє кращому розумінню абстрактних понять, полегшує запам'ятовування лексичних одиниць та граматичних структур, а також активізує різні канали сприйняття інформації.
- Принцип гейміфікації: Впровадження ігрових елементів (бали, нагороди, змагання) підвищує мотивацію учнів, стимулює їхню пізнавальну активність та сприяє формуванню позитивного ставлення до вивчення англійської мови.
- Принцип диференціації та індивідуалізації: Інтерактивні технології надають можливість адаптувати навчальний контент до індивідуальних потреб та темпу навчання кожного учня, забезпечуючи різноманітні завдання та персоналізовану підтримку.
- Принцип автентичності: Використання автентичних матеріалів (відео, аудіо, тексти) та створення ситуацій, наближених до реального спілкування, сприяє формуванню комунікативної компетентності учнів та їхньої готовності до використання англійської мови в реальних життєвих контекстах.
- Принцип співробітництва: Інтерактивні платформи та інструменти можуть використовуватися для організації групової роботи, проєктної діяльності та спільного розв'язання навчальних завдань, що сприяє розвитку соціальних та комунікативних навичок учнів.

У процесі навчання англійської мови дітей можуть бути ефективно використані різноманітні цифрові технології та інструменти:

- Інтерактивні дошки та проектори: Забезпечують візуалізацію навчального матеріалу, можливість спільного виконання завдань, використання інтерактивних вправ та ігор.

- Освітні веб-платформи та онлайн-ресурси: Пропонують широкий спектр інтерактивних вправ, ігор, вікторин, відео- та аудіоматеріалів для вивчення лексики, граматики, розвитку навичок аудіювання, читання, письма та говоріння. Прикладами можуть бути Quizlet, Kahoot!, Wordwall, British Council LearnEnglish Kids.
- Мультимедійні презентації: Дозволяють візуально представляти навчальний матеріал, використовувати анімації, відео- та аудіофрагменти, інтерактивні елементи для залучення учнів.
- Освітні мобільні додатки: Пропонують інтерактивні вправи та ігри для самостійного навчання, повторення та закріплення вивченого матеріалу в ігровій формі.
- Веб-квести та онлайн-проекти: Стимулюють дослідницьку діяльність учнів, розвивають навички критичного мислення, співробітництва та самостійного пошуку інформації.
- Інструменти для створення інтерактивного контенту: Платформи на кшталт H5P дозволяють педагогам самостійно створювати різноманітні інтерактивні вправи (тести, кросворди, завдання на встановлення відповідності тощо).
- Віртуальні екскурсії та 3D-моделі: Забезпечують візуалізацію культурних та історичних об'єктів англomовних країн, роблячи процес навчання більш захоплюючим та інформативним.
- Інструменти для організації онлайн-спілкування: Платформи для відеоконференцій (Zoom, Google Meet) можуть використовуватися для проведення онлайн-уроків, організації групових дискусій та спілкування з носіями мови [3, с.7].

Для ефективного використання інтерактивних технологій у навчанні дітей англійської мови О. Б. Тарнопольський рекомендує ретельно планувати інтеграцію технологій, чітко визначаючи навчальні цілі та завдання, а також обираючи ті технології, які найкраще відповідають цим цілям і, що вкрай важливо, віковим та психологічним особливостям учнів. Це означає вибір

цікавих, зрозумілих та відповідних рівню розвитку дітей інтерактивних завдань та інструментів [Цит. за: 8, с.102].

Важливо також забезпечувати баланс між використанням технологій та традиційними методами навчання. Цифрові технології мають доповнювати класичні підходи, а не повністю їх замінювати. Щоб створити сприятливе навчальне середовище, педагоги повинні забезпечити належну технічну підтримку, надавати чіткі інструкції щодо використання технологій та активно заохочувати участь усіх учнів.

Особливу увагу слід приділяти дозованому використанню цифрових технологій, уникаючи надмірного застосування цифрових пристроїв. Чергування різних видів діяльності допоможе запобігти втомі та втраті інтересу в учнів. Крім того, важливо сприяти розвитку критичного мислення та медіаграмотності, навчаючи дітей критично оцінювати інформацію з онлайн-ресурсів та безпечно користуватися інтернетом.

Для посилення взаємодії та комунікації, педагоги повинні заохочувати співробітництво та комунікацію, використовуючи цифрові технології для організації групової роботи, проєктної діяльності та спілкування учнів між собою та з учителем. Не менш важливим є надання своєчасного зворотного зв'язку, використовуючи інтерактивні інструменти для оцінювання прогресу учнів та забезпечення індивідуалізованої підтримки. Зрештою, для успішної інтеграції технологій педагогам необхідно постійно підвищувати власну цифрову компетентність, ознайомлюватися з новими інструментами та експериментувати з їхнім застосуванням у навчальному процесі.

Ефективність застосування цифрових технологій у навчанні дітей англійської мови може бути оцінена за такими критеріями:

- Підвищення мотивації та зацікавленості учнів: Спостереження за рівнем залученості учнів до навчального процесу, їхньою активністю під час виконання інтерактивних завдань.
- Покращення розуміння та засвоєння навчального матеріалу: Аналіз результатів виконання інтерактивних вправ, тестів, проєктів.

- Розвиток комунікативних навичок: Оцінювання здатності учнів використовувати англійську мову в інтерактивних ситуаціях спілкування.
- Формування ключових компетентностей: Спостереження за розвитком критичного мислення, креативності, співробітництва та самостійності учнів під час роботи з інтерактивними технологіями.
- Зростання рівня навчальних досягнень: Порівняння результатів навчання до та після впровадження інтерактивних технологій.
- Позитивна динаміка ставлення учнів до вивчення англійської мови: Проведення опитувань та анкетування серед учнів.

Інтеграція цифрових технологій відкриває нові можливості для оптимізації процесу навчання англійської мови дітей, роблячи його більш захоплюючим, ефективним та відповідним вимогам сучасного освітнього середовища. Продумане та методично обґрунтоване застосування різноманітних цифрових інструментів сприяє не лише засвоєнню мовних знань та навичок, але й розвитку когнітивних здібностей, мотивації до навчання та формуванню ключових компетентностей, необхідних для успішної самореалізації в майбутньому. Педагогам необхідно постійно вдосконалювати свої знання та навички у сфері використання інтерактивних технологій, адаптувати їх до потреб своїх учнів та творчо підходити до організації навчального процесу [26, с.120].

Як зазначалося раніше, викладання англійської мови розглядається як комплексна система, головна мета якої полягає у формуванні та розвитку в учнів іншомовної комунікативно-культурної компетенції. При цьому основна увага має приділятися індивідуальним особливостям кожного учня та їхній активній навчальній діяльності. Вчителю необхідно докладати максимум зусиль для формування позитивної мотивації до вивчення англійської мови.

Водночас, розбіжності між вимогами суспільства та низьким рівнем мотивації учнів до опанування іноземних мов вказують на необхідність застосування ефективних методів та форм навчання, що сприяють розвитку комунікативної компетентності. Досвід методистів свідчить, що інтерактивні

методи є найбільш дієвими, оскільки вони ґрунтуються на взаємодії та співпраці між вчителем та учнями.

Висновки до розділу 2

Сучасна педагогіка активно шукає ефективні засоби навчання, які б не лише передавали знання, а й формували ключові компетентності учнів. У цьому контексті інтерактивні технології навчання стають ключовими, оскільки вони передбачають активну взаємодію всіх учасників освітнього процесу, ґрунтуючись на принципах діалогу, партнерства та співпраці. Головна мета такого підходу – сформувати активну позицію учня як суб'єкта пізнавальної діяльності, розвинути його критичне мислення, комунікативні навички та вміння працювати в команді. Інтерактивне навчання змінює роль педагога: він перетворюється на організатора й фасилітатора, що підвищує зацікавленість та мотивацію учнів. Характерними ознаками є суб'єкт-суб'єктна взаємодія, колективна діяльність, діалог та рефлексія. Серед поширених інтерактивних методів – робота в парах/групах, «мозковий штурм», рольові/ділові ігри, дискусії, проекти, кейс-метод, ментальні карти, «риб'яча кістка» та інтерактивні презентації. Ці методи сприяють реалізації особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів, формуючи здатність до самостійного навчання та соціальної відповідальності, що особливо важливо для сучасної освіти.

На уроках англійської мови інтерактивна взаємодія усуває домінування, навчаючи учнів критичного мислення, розв'язання мовних проблем, аргументації та шанобливого спілкування. Це досягається через групову роботу, проекти та рольові ігри. Інтерактивний підхід до вивчення іноземних мов передбачає активний обмін автентичною інформацією та розвиток навичок міжособистісного спілкування. Ключові принципи включають спілкування англійською мовою, спільну діяльність, демократичний стиль вчителя та рефлексивність.

Ефективність навчання посилюється за рахунок застосування цифрових засобів, таких як інтерактивні дошки, освітні платформи (Quizlet, Kahoot!), мультимедійні презентації, мобільні додатки та інструменти для онлайн-

спілкування. Цифрові технології базуються на принципах інтерактивності, візуалізації, гейміфікації, диференціації, автентичності та співробітництва. Для їх успішного впровадження необхідне ретельне планування, баланс з традиційними методами, належна технічна підтримка, дозоване використання, розвиток медіаграмотності та постійне підвищення кваліфікації педагогів.

Ефективність використання інтерактивних та цифрових технологій оцінюється за підвищенням мотивації учнів, покращенням засвоєння матеріалу, розвитком комунікативних навичок, формуванням ключових компетентностей та загальним зростанням навчальних досягнень.

Інтерактивне навчання є фундаментальним для сучасної педагогіки, дозволяючи формувати іншомовну комунікативну компетенцію через активну взаємодію учнів між собою, з учителем та навчальним середовищем. Це створює умови для самостійного розв'язання проблем, розвитку критичного мислення та формування навичок співпраці, знижуючи емоційну напругу та підвищуючи толерантність. Застосування інтерактивних методів, доповнених цифровими технологіями, є ключовим для оптимізації навчання англійської мови, роблячи його ефективним, захопливим та відповідним сучасним освітнім вимогам.

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА УРОКУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У сучасній педагогіці постійно зростає потреба у ефективних засобах навчання, що не просто передають знання, а й активно сприяють формуванню в учнів ключових компетентностей. У цьому контексті інтерактивні технології набувають особливого значення. Вони орієнтовані на активну взаємодію всіх учасників освітнього процесу, перетворюючи пасивне сприйняття інформації на динамічний процес пізнання. Інтерактивні методи, як-от робота в групах, ділові та рольові ігри, «мозковий штурм», аналіз кейсів, створення ментальних карт і діаграм «риб'яча кістка», а також використання мультимедійних презентацій та цифрових інструментів, забезпечують глибоке залучення учнів. Це дозволяє розвивати критичне мислення, комунікативні навички, вміння працювати в команді та самостійно приймати рішення, що є життєво важливим для сучасної людини. Замість традиційної ролі єдиного джерела знань, вчитель стає коучем і координатором, створюючи комфортне та стимулююче навчальне середовище. Як приклад практичного застосування інтерактивних технологій, розглянемо розроблений урок англійської мови для 7 класу на тему «Travelling: My Dream Journey». Цей урок демонструє, як інтерактивні підходи можуть трансформувати навчання, роблячи його цікавим та результативним.

Тема уроку: Travelling: My Dream Journey

Клас: 7

Тривалість: 45 хвилин

Місце проведення: Кабінет англійської мови, обладнаний інтерактивною дошкою (або проєктором та комп'ютером), доступом до інтернету, за можливості – індивідуальними планшетами/смартфонами для учнів.

Посилання на джерела:

- Kahoot! (для вікторини)

- Online dictionary (для пошуку слів)
- Google Maps (для інтерактивної роботи з картою)

Цілі уроку:

- **Комунікативні:**
 - Розвивати навички усного мовлення (монологічне та діалогічне) на тему «Travelling».
 - Практикувати навички аудіювання та читання, розуміння змісту текстів/аудіозаписів про подорожі.
 - Активізувати лексичний матеріал з теми.
- **Освітні:**
 - Розширити словниковий запас учнів за темою «Travelling» (види транспорту, місця, дії під час подорожей).
 - Повторити та закріпити використання Past Simple (для опису минулих подорожей) та Future Simple (для планування майбутніх).
- **Розвивальні:**
 - Розвивати критичне мислення, вміння аналізувати інформацію та приймати рішення.
 - Формувати навички співпраці, роботи в команді та аргументації своєї думки.
 - Розвивати креативність та уяву.
 - Підвищувати мотивацію до вивчення англійської мови.
- **Виховні:**
 - Виховувати інтерес до пізнання світу та різних культур.
 - Сприяти розвитку толерантності та поваги до інших думок.

Обладнання:

- Інтерактивна дошка / Проектор
- Комп'ютер / Ноутбук
- Доступ до Інтернету

- Планшети / Смартфони для учнів (за наявності, для Kahoot!)
- Фліп-чарт / Великі аркуші паперу, маркери (для ментальної карти та «риб'ячої кістки»)
- Роздатковий матеріал (міні-картки для рольових ігор, критерії для оцінювання груп)
- Презентація Power Point (слайди з картинками, питаннями, завданнями)

Хід уроку:

I. Початок уроку (Warm-up & Setting Objectives) – 7 хв

1. Привітання (Greeting) та організаційний момент (1 хв)

- Teacher: Good morning, everyone! How are you today? Are you ready for our lesson?
- Students: Good morning! We are fine, thank you! Yes, we are ready!

2. Мовленнєва розминка (Warm-up Activity) – «Word Association» (2 хв)

- Teacher: Today we're going to talk about something exciting! Look at this picture on the board (display a picture of a travel destination, e.g., Eiffel Tower, beach). What comes to your mind when you see it? What word do you associate with it?
- *Інтерактивна технологія: Інтерактивна дошка.* Учні по черзі підходять до дошки або називають слова, які вчитель записує навколо центрального зображення/слова «TRAVEL».
- Expected words: holiday, plane, train, hotel, sea, mountains, luggage, passport, adventure, new places, friends, fun, explore.

3. Повідомлення теми та цілей уроку (Setting Objectives) (4 хв)

- Teacher: Excellent! You've guessed our topic for today. We are going to talk about «**Travelling.**» Today, we will explore different types of travel, learn new words, remember grammar, and even plan our dream trips! We will work in groups, use technology, and share our ideas.
- Teacher asks students what they expect from the lesson.

- Teacher writes the lesson objectives on the board or displays them on a slide:
 - *To learn new words about travelling.*
 - *To describe past and future trips.*
 - *To work in teams and share ideas.*
 - *To plan a dream journey.*

II. Основна частина уроку (Main Part) – 30 хв

1. Активізація лексики та створення ментальної карти (Vocabulary Activation & Mind Map) – 7 хв

- Teacher: Let's create a «Mind Map» for our topic «Travelling» to organize our ideas and vocabulary.
- *Інтерактивна технологія: Фліп-чарт / Інтерактивна дошка.* У центрі пишемо «TRAVELLING». Учні по черзі називають слова/фрази, пов'язані з подорожами (види транспорту, місця, дії, предмети), а вчитель записує їх, створюючи гілки та асоціації. Наприклад:
 - **Means of transport:** plane, train, car, bus, ship, bike
 - **Places:** mountains, sea, city, village, forest, island
 - **Activities:** swim, explore, visit, climb, relax, take photos
 - **Things:** suitcase, passport, map, camera, tickets
- Teacher: Great job! Now we have a lot of words to use.

2. Аудіювання та розуміння (Listening Comprehension) – 6 хв

- Teacher: Now, let's listen to a short audio about someone's travel experience. Listen carefully and try to understand the main idea.
- *Інтерактивна технологія: Презентація з мультимедіа.* Відтворення короткого аудіозапису (2-3 хв) про подорож (наприклад, розповідь про канікули) з інтерактивної дошки.
- **Завдання:** Після прослуховування, на дошці з'являються 3-4 питання типу «True/False» або «Choose the correct answer» про зміст

аудіо. Учні відповідають, використовуючи сигнали (піднімають картки «Т» або «F») або голосують за допомогою інтерактивної дошки.

- Teacher: Was it an interesting story? What did you learn about the trip?

3. Робота в групах: Планування подорожі (Group Work: Planning a Dream Trip) – 12 хв

- Teacher: Now it's time for some creative group work! Imagine you have a chance to plan your dream trip. You have a budget of \$5000 and two weeks.
- Учні діляться на групи по 3-4 особи (можна заздалегідь розподілити або використати метод «рахунок»).
- *Інтерактивна технологія: Проектна діяльність та колективна робота.* Кожна група отримує великий аркуш паперу та маркери. Вони мають обговорити та розробити план подорожі, використовуючи слова з ментальної карти та інші знання.
- **Завдання для груп:**
 - Куди б ви хотіли поїхати? (Country/City/Place)
 - Яким транспортом ви поїдете? (Means of transport)
 - Що ви робитимете там? (Activities)
 - Які речі ви візьмете? (Things to take)
 - Чому це ваша подорож мрії?
- Учитель виступає як фасилітатор, допомагаючи групам, відповідаючи на запитання, заохочуючи використовувати англійську мову.
- **Опціонально (розвиток критичного мислення та вирішення проблем):** Метод «риб'яча кістка» («Fishbone»). Teacher: What problems might you face during your trip? (e.g., lost luggage, bad weather, getting lost). On your paper, draw a fishbone. The head is «Problems during travel.» Write down potential causes for these problems. (Цей етап опціональний, залежить від часу та рівня учнів).

4. Презентація планів подорожей (Presenting Trip Plans) – 5 хв

- *Інтерактивна технологія: Презентація та комунікація.* Кожна група коротко презентує свій план подорожі (1-2 хв). Учні використовують вивчену лексику та граматичні структури (Future Simple: «We will go to...», «We are going to visit...»).
- Teacher: Great ideas, everyone! It sounds like you'll have amazing trips!

III. Завершальна частина уроку (Summarizing & Homework) – 8 хв

1. Цифровий квіз / Гейміфікація (Digital Quiz / Gamification) – 5 хв

- Teacher: Let's see how well you remember our new words and phrases! We will play a quick game on Kahoot! (or Quizlet Live).
- *Інтерактивна технологія: Kahoot! / Quizlet Live.* Учитель запускає заздалегідь підготовлений квіз з питаннями на повторення лексики та граматики з теми «Travelling». Учні відповідають зі своїх пристроїв або вчитель демонструє питання на дошці. Це забезпечує **принцип гейміфікації та інтерактивність.**

2. Рефлексія (Reflection) – 2 хв

- Teacher: We've done a lot today! What did you like most about the lesson? What new things did you learn?
- Учні діляться своїми враженнями. Можна використати метод «**Singein**» (залишити на дошці шаблон синквейну для самостійного виконання вдома або зробити один колективно).
 - *Travelling* (1 іменник)
 - *Exciting, unforgettable* (2 прикметники)
 - *To explore, to discover, to relax* (3 дієслова)
 - *The best way to see the world* (Фраза з 4-х слів)
 - *Adventure!* (1 синонім)

3. Домашнє завдання (Homework) – 1 хв

- Teacher: For your homework, I want you to write a short paragraph (5-7 sentences) about your **dream trip**. Use new words from our mind map

and tell me where you want to go, what you want to do, and why it's your dream trip.

- *Опціонально:* Створити власну міні-презентацію (2-3 слайди) про свою подорож мрії з картинками.
- Teacher: Thank you for the lesson! You worked very well today! Goodbye!

Очікувані результати та оцінювання:

- **Підвищення мотивації:** Залучення до інтерактивних ігор (Kahoot!), групової роботи та творчих завдань.
- **Покращення розуміння:** Активне обговорення та використання лексики.
- **Розвиток комунікативних навичок:** Презентації груп, обговорення в командах.
- **Формування компетентностей:** Критичне мислення (вирішення проблем), співпраця, самостійність (планування подорожі).
- **Оцінювання:** Проводиться протягом уроку через спостереження за активністю учнів у груповій роботі, якістю відповідей у квізі, змістом презентацій, а також за домашнім завданням.

Цей урок максимально використовує інтерактивні технології для створення динамічного та ефективного навчального середовища, де учні є активними учасниками процесу.

Урок «Travelling: My Dream Journey» є високоефективним прикладом застосування інтерактивних технологій у викладанні англійської мови. Він демонструє, як можна відійти від фронтального навчання, зосередившись на активній взаємодії, співпраці та розвитку особистості учня. Вчитель виступає в ролі досвідченого модератора, який створює умови для продуктивного навчання та самореалізації.

Завдяки інтеграції різноманітних інтерактивних методів (від ментальних карт та групових проєктів до цифрових квізів та рольових елементів), урок не тільки допомагає засвоїти лексичний та граматичний матеріал, а й розвиває ключові компетентності XXI століття: критичне мислення, комунікацію, креативність та співпрацю. Це відповідає сучасним вимогам освітньої парадигми та сприяє формуванню всебічно розвиненої особистості, здатної ефективно функціонувати в багатомовному світі.

Таким чином, урок «Travelling: My Dream Journey» є взірцем сучасного інтерактивного навчання, що мотивує учнів, робить процес вивчення англійської мови захопливим та осмисленим, і готує їх до успішної комунікації в реальних життєвих ситуаціях.

Висновки до розділу 3

Розроблений урок англійської мови на тему «Travelling: My Dream Journey» для 7-го класу є чудовим прикладом впровадження інтерактивних технологій у навчальний процес, демонструючи комплексний підхід до вивчення іноземної мови з акцентом на розвиток ключових компетентностей учнів.

Урок починається з мовної розминки «Word Association» на інтерактивній дошці, що активно залучає учнів, візуалізує асоціації та створює позитивну атмосферу, ефективно вводячи їх у тему. Далі, створення ментальної карти (Mind Map) для теми «Travelling» на фліп-чарті або інтерактивній дошці перетворює запам'ятовування лексики на колективну творчу діяльність, систематизуючи знання та розвиваючи асоціативне мислення. Етап аудіювання з інтерактивними питаннями, що використовує мультимедійну презентацію та миттєвий зворотний зв'язок (картки «True/False» або голосування), робить сприйняття інформації активним і дозволяє вчителю швидко оцінити рівень розуміння. Кульмінацією уроку є групова робота з планування подорожі, що є класичним прикладом проєктної діяльності та колективної роботи. Учні в групах обговорюють, планують та презентують свою «подорож мрії», застосовуючи вивчену лексику

та граматику в особистісно значущій ситуації, що розвиває комунікативні навички, критичне мислення, креативність та співпрацю. Можливе включення елементів методу «риб'яча кістка» додає аспект проблемності та пошуку рішень. Після презентацій, цифровий квіз (Kahoot! / Quizlet Live) перетворює перевірку знань на захопливу гру, підвищуючи мотивацію та забезпечуючи миттєвий зворотний зв'язок. Урок завершується рефлексією, де учні осмислюють отриманий досвід, діляться враженнями, а також отримують домашнє завдання, що спонукає до подальшої творчої роботи.

Сильними сторонами уроку є його комплексність, що охоплює всі види мовленнєвої діяльності; особистісна орієнтація завдяки цікавій темі подорожей; високий рівень залученості учнів завдяки постійній зміні видів діяльності та інтерактивним елементам; ефективне формування ключових компетентностей, таких як критичне мислення, креативність, комунікація та співпраця; а також активне використання сучасних технологій та гейміфікації, що робить навчання динамічним і привабливим. Хоча урок є дуже ефективним, можна розглянути подальшу диференціацію завдань, додавання більше автентичних матеріалів (наприклад, реальних відео блогів) та детальніший зворотний зв'язок щодо мовленнєвих помилок.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Грунтуючись на проведеному дослідженні, спрямованому на вивчення теоретичних засад інтерактивного навчання, аналіз сучасних інтерактивних технологій та засобів, визначення переваг і викликів щодо їх застосування у навчанні англійської мови, а також розробку рекомендацій щодо ефективного впровадження, можна сформулювати наступні висновки за кожним із поставлених завдань.

Вступ до школи кардинально змінює соціальний статус дитини, перетворюючи її на суб'єкта з важливими обов'язками. Навчальна діяльність стає ключовою в початковій школі, визначаючи психічний розвиток та закладаючи основи для подальших етапів. Ефективність освітнього процесу та успішність учнів значною мірою залежать від вікових, психологічних та індивідуальних особливостей дітей, що вимагає комплексного та диференційованого підходу до навчання. Мотивація (особливо внутрішня), індивідуальний підхід з урахуванням темпу та стилю навчання, а також психологічний комфорт у навчальному середовищі є критично важливими для успішного засвоєння знань. Вчитель відіграє багатогранну роль, впливаючи на учнів не лише освітньо, а й виховно. Застосування сучасних інтерактивних методів (групова робота, проєктна діяльність) сприяє розвитку критичного мислення, самостійності та комунікативних навичок. Таким чином, навчання школярів — це багатогранний процес, що потребує комплексного психолого-педагогічного підходу, який забезпечує не лише академічний розвиток, а й формування особистості, соціальних навичок та життєвих компетентностей учнів.

Проведене дослідження глибоко розкрило теоретичні підвалини інтерактивного навчання, підтвердивши його фундаментальне значення для модернізації освітнього процесу, зокрема у сфері вивчення англійської мови. Інтерактивне навчання, як педагогічна парадигма, базується на принципах активної взаємодії всіх учасників освітнього процесу, де здобувач освіти перестає бути пасивним реципієнтом знань, а стає активним співтворцем навчального досвіду. Теоретичний аналіз засвідчив, що інтерактивність не

обмежується лише зовнішньою активністю учнів, але й передбачає глибоке когнітивне залучення, стимулювання критичного мислення, розвиток комунікативних навичок та формування особистісно значущих знань.

У контексті вивчення англійської мови, інтерактивне навчання набуває особливої актуальності. Мова, за своєю суттю, є засобом комунікації, а інтерактивні методи навчання створюють автентичні комунікативні ситуації, максимально наближені до реального мовленнєвого середовища. Теоретично обґрунтовано, що залучення учнів до активної мовленнєвої практики, обміну думками, розв'язання проблемних завдань у співпраці сприяє не лише ефективнішому засвоєнню лексико-граматичного матеріалу, але й розвитку рецептивних та продуктивних мовленнєвих навичок у їхній органічній єдності. Інтерактивність стимулює мотивацію до вивчення мови, підвищує інтерес до навчального процесу та сприяє формуванню позитивного емоційного фону, що є важливими передумовами успішного оволодіння іноземною мовою. Таким чином, теоретичні засади інтерактивного навчання є міцним фундаментом для розробки та впровадження ефективних методик навчання англійської мови.

На уроках англійської мови інтерактивна взаємодія сприяє розвитку критичного мислення, розв'язанню мовних проблем, аргументації та шанобливому спілкуванню через групову роботу, проекти та рольові ігри. Цей підхід зосереджений на активному обміні автентичною інформацією та розвитку навичок міжособистісного спілкування, базуючись на принципах комунікації англійською, спільній діяльності, демократичному стилі вчителя та рефлексивності. Цифрові засоби (інтерактивні дошки, Quizlet, Kahoot!, мобільні додатки тощо) значно підвищують ефективність навчання. Вони ґрунтуються на принципах інтерактивності, візуалізації, гейміфікації та співробітництва. Успішне впровадження цих технологій вимагає ретельного планування, балансу з традиційними методами, технічної підтримки, дозованого використання, розвитку медіаграмотності та постійного підвищення кваліфікації педагогів. Ефективність інтерактивних та цифрових технологій проявляється у підвищенні мотивації учнів, кращому засвоєнні матеріалу, розвитку комунікативних

навичок, формуванні ключових компетентностей та загальному зростанні навчальних досягнень. Інтерактивне навчання є фундаментальним для сучасної педагогіки, адже воно дозволяє формувати іншомовну комунікативну компетенцію через активну взаємодію, створюючи умови для самостійного розв'язання проблем та розвитку критичного мислення. Поєднання інтерактивних методів з цифровими технологіями є ключовим для оптимізації навчання англійської мови, роблячи його ефективним та сучасним.

Проведений аналіз сучасних інтерактивних технологій та прийомів, що застосовуються в освітньому процесі, виявив широкий спектр інноваційних інструментів, які значно розширюють дидактичні можливості педагога. Дослідження охопило як загальноосвітні цифрові технології (інтерактивні дошки, системи опитування, мультимедійні презентації), так і спеціалізовані засоби для вивчення англійської мови (онлайн-платформи, мобільні додатки, веб-ресурси для аудіювання та читання, інструменти для створення інтерактивних вправ).

Аналіз показав, що кожна з розглянутих цифрових технологій має свої специфічні переваги та особливості застосування. Онлайн-платформи забезпечують централізоване управління навчальним процесом, надають доступ до різноманітного контенту, інструментів для комунікації та оцінювання. Мобільні додатки пропонують гнучкість та мобільність у навчанні, дозволяючи учням займатися у зручний для них час та темпі. Веб-ресурси з автентичними матеріалами створюють реалістичне мовне середовище та сприяють розвитку лінгвістичної компетенції. Інструменти для створення інтерактивних вправ дозволяють педагогам розробляти персоналізовані завдання, що відповідають потребам конкретної аудиторії.

Дослідження також виявило тенденцію до інтеграції різних інтерактивних технологій та засобів у комплексному навчальному процесі, що дозволяє досягти синергетичного ефекту та максимально залучити різні канали сприйняття інформації учнів. Проте, аналіз засвідчив і наявність певних викликів, пов'язаних з необхідністю належної технічної підтримки, цифрової грамотності педагогів та

учнів, а також методично обґрунтованого відбору та інтеграції інтерактивних технологій у навчальний процес.

Використання інтерактивних технологій у навчанні мови має безліч переваг, які значно підвищують ефективність освітнього процесу. Вони сприяють підвищенню мотивації та зацікавленості учнів, адже інтерактивні завдання, ігри та симуляції роблять навчання більш захоплюючим, стимулюючи внутрішню мотивацію до вивчення мови. Завдяки інтерактивності активізується пізнавальна діяльність, спонукаючи учнів до активної участі, самостійного пошуку інформації, її аналізу та застосування. Також, інтерактивні методи розвивають комунікативні навички через створення автентичних комунікативних ситуацій, що формує впевненість у мовленні та вміння вести діалог. Ці технології дозволяють індивідуалізувати навчання, адаптуючи контент та темп до потреб та стилів кожного учня. Крім того, вони сприяють розвитку критичного та творчого мислення завдяки розв'язанню проблемних завдань, дискусіям та проєктній діяльності, а також формуванню навичок співпраці під час групової роботи. Важливою перевагою є й забезпечення оперативного зворотного зв'язку, що дозволяє учням швидко відстежувати свій прогрес.

Водночас, дослідження виявило й певні виклики, пов'язані із застосуванням цифрових інструментів. Наприклад, використання цифрових технологій у навчанні викликає необхідність у вдосконаленні технічної бази навчальних середовищ, що включає сучасне обладнання, стабільний інтернет та відповідне програмне забезпечення. Також виникає потреба у високому рівні цифрової компетентності педагогів, адже вчителі мають володіти навичками ефективного використання інтерактивних технологій та вміти інтегрувати їх у навчальний процес. Існує ризик надмірного захоплення технологіями, тому важливо дотримуватися балансу між інтерактивними засобами та традиційними методами, щоб уникнути перевантаження учнів та зниження ефективності. Ще однією проблемою є відбір якісного та релевантного контенту, що вимагає від педагогів уміння критично оцінювати та обирати інтерактивні ресурси, які

відповідають навчальним цілям. Нарешті, підготовка інтерактивних занять може вимагати значних часових витрат від педагога на розробку якісних матеріалів.

Узагальнюючи, використання інтерактивних технологій у вивченні англійської мови відкриває широкі можливості для глибокого занурення учнів у мовне середовище, стимулюючи їхню внутрішню мотивацію, активізуючи пізнавальну діяльність та ефективно розвиваючи комунікативні навички через сучасні та динамічні підходи до навчання.

SUMMARY

Based on the conducted research aimed at studying the theoretical foundations of interactive learning, analyzing modern interactive technologies and tools, identifying the advantages and challenges of their application in teaching English, as well as developing recommendations for effective implementation, the following conclusions can be formulated for each of the tasks set.

Entry into school radically changes the social status of a child, turning him into a subject with important responsibilities. Educational activity becomes key in primary school, determining mental development and laying the foundation for subsequent stages. The effectiveness of the educational process and student success largely depend on the age, psychological and individual characteristics of children, which requires a comprehensive and differentiated approach to learning. Motivation (especially internal), an individual approach taking into account the pace and style of learning, as well as psychological comfort in the learning environment are critically important for the successful acquisition of knowledge. The teacher plays a multifaceted role, influencing students not only educationally, but also educationally. The use of modern interactive methods (group work, project activities) contributes to the development of critical thinking, independence and communication skills. Thus, the education of schoolchildren is a multifaceted process that requires a comprehensive psychological and pedagogical approach that ensures not only academic development, but also the formation of the personality, social skills and life competencies of students.

The conducted research deeply revealed the theoretical foundations of interactive learning, confirming its fundamental importance for the modernization of

the educational process, in particular in the field of learning English. Interactive learning, as a pedagogical paradigm, is based on the principles of active interaction of all participants in the educational process, where the learner ceases to be a passive recipient of knowledge and becomes an active co-creator of the educational experience. Theoretical analysis has shown that interactivity is not limited to the external activity of students, but also involves deep cognitive engagement, stimulation of critical thinking, development of communication skills, and formation of personally meaningful knowledge.

In the context of learning English, interactive learning is of particular relevance. Language, by its very nature, is a means of communication, and interactive teaching methods create authentic communicative situations that are as close as possible to the real speech environment. It is theoretically substantiated that involving students in active speech practice, exchanging ideas, and solving problem tasks in cooperation contributes not only to more effective mastering of lexical and grammatical material, but also to the development of receptive and productive speech skills in their organic unity. Interactivity stimulates motivation to learn a language, increases interest in the learning process, and contributes to the formation of a positive emotional background, which are important prerequisites for successful mastery of a foreign language. Thus, the theoretical principles of interactive learning are a solid foundation for the development and implementation of effective methods of teaching English.

In English lessons, interactive interaction promotes the development of critical thinking, language problem-solving, argumentation, and respectful communication through group work, projects, and role-playing. This approach focuses on the active exchange of authentic information and the development of interpersonal communication skills, based on the principles of English communication, collaborative work, democratic teaching style, and reflexivity.

Digital tools (interactive whiteboards, Quizlet, Kahoot!, mobile applications, etc.) significantly increase the effectiveness of learning. They are based on the principles of interactivity, visualization, gamification, and collaboration. The successful implementation of these technologies requires careful planning, balance

with traditional methods, technical support, dosed use, development of media literacy, and continuous professional development of teachers. The effectiveness of interactive and digital technologies is manifested in increasing student motivation, better learning of the material, development of communication skills, formation of key competencies and overall growth of educational achievements. Interactive learning is fundamental for modern pedagogy, as it allows to form foreign language communicative competence through active interaction, creating conditions for independent problem solving and development of critical thinking. The combination of interactive methods with digital technologies is key to optimizing English language learning, making it effective and modern.

The analysis of modern interactive technologies and techniques used in the educational process revealed a wide range of innovative tools that significantly expand the didactic capabilities of the teacher. The study covered both general educational digital technologies (interactive boards, survey systems, multimedia presentations) and specialized tools for learning English (online platforms, mobile applications, web resources for listening and reading, tools for creating interactive exercises). The analysis showed that each of the considered digital technologies has its own specific advantages and application features. Online platforms provide centralized management of the educational process, provide access to a variety of content, communication and assessment tools. Mobile applications offer flexibility and mobility in learning, allowing students to engage in learning at a time and pace convenient for them. Web resources with authentic materials create a realistic language environment and contribute to the development of linguistic competence. Tools for creating interactive exercises allow teachers to develop personalized tasks that meet the needs of a specific audience.

The study also revealed a trend towards integrating various interactive technologies and tools in a comprehensive learning process, which allows achieving a synergistic effect and maximally involving different channels of student information perception. However, the analysis also revealed the presence of certain challenges related to the need for proper technical support, digital literacy of teachers and students,

as well as methodologically sound selection and integration of interactive technologies into the learning process.

The use of interactive technologies in language learning has many advantages that significantly increase the effectiveness of the educational process. They contribute to increasing student motivation and interest, because interactive tasks, games and simulations make learning more exciting, stimulating internal motivation to learn the language. Thanks to interactivity, cognitive activity is activated, encouraging students to actively participate, independently search for information, analyze it and apply it. Also, interactive methods develop communication skills by creating authentic communication situations, which builds confidence in speaking and the ability to conduct a dialogue. These technologies allow for individualization of learning, adapting content and pace to the needs and styles of each student. In addition, they contribute to the development of critical and creative thinking through problem-solving, discussions and project activities, as well as the formation of cooperation skills during group work. An important advantage is the provision of operational feedback, which allows students to quickly track their progress.

At the same time, the study also identified certain challenges associated with the use of digital tools. For example, the use of digital technologies in teaching necessitates the improvement of the technical base of learning environments, which includes modern equipment, stable internet and appropriate software. There is also a need for a high level of digital competence of teachers, as teachers must have the skills to effectively use interactive technologies and be able to integrate them into the learning process. There is a risk of excessive enthusiasm for technology, so it is important to maintain a balance between interactive tools and traditional methods to avoid overloading students and reducing efficiency. Another problem is the selection of high-quality and relevant content, which requires teachers to be able to critically evaluate and select interactive resources that meet learning objectives. Finally, the preparation of interactive lessons can require significant time from the teacher to develop quality materials.

Thus, the use of interactive technologies in learning English opens up wide opportunities for students to deeply immerse themselves in the language environment, stimulating their intrinsic motivation, activating cognitive activity, and effectively developing communication skills through modern and dynamic approaches to learning.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексюк А. М. Методи навчання і методи учіння. Київ, 1980. 150 с
2. *Англійська мова і культура*. 2006. № 6 (лютий). С. 2–3, 86 с
3. Асахова В. М. Нові методи навчання. *Освіта України*. 1998. 29 квітня. С. 7–8.
4. Бабенко Н. А. Навчаємо фонетиці: від 6 до 15. Харків : Основа, 2007. С. 4–5.
5. Балтіна О. Б. Подкасти як засіб вивчення та викладання англійської мови. URL:
<http://ea.donntu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/1702/1/Baltina%20Olena%20%20Podkasty%20jak%20zasib%20vyvchennia%20ta%20vykladannia%20anglijskoi%20movy.pdf> (дата звернення: 07.04.2025).
6. Бех І. Д. Ідентифікація у вихованні та розвитку особистості // *Педагогіка і психологія*. 2013. №4. С. 42–49.
7. Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. *Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / за заг. ред. С. Ю. Ніколаєвої*. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
8. Буренко В. М. Стратегічні напрями розвитку сучасної шкільної іншомовної освіти // *Іноземні мови в сучасній школі*. 2012. №4. С. 28–33.
9. Дичківська І. М. *Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб.* Київ : Академвидав, 2004. 352 с.
10. *Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. вид. С. Ю. Ніколаєва*. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.
11. Коваль Т. І., Асоянц П. Г., Каменєва Т. М. та ін. *Інформаційно-комунікаційні технології у навчанні іноземних мов для професійного спілкування : колективна монографія / за ред. Т. І. Коваль*. Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2012. 280 с.

11. Карп'юк О. Д. Обґрунтування концепції авторської серії навчальних видань з англійської мови для початкових класів загальноосвітніх шкіл України // *Проблеми сучасного підручника* : зб. наук. праць. Київ : Педагогічна думка, 2008. Вип. 8. С. 532–542.
12. Коломінова О. О., Роман С. В. Формування англомовної фонетичної компетенції у дітей молодшого шкільного віку // *Іноземні мови*. 2006. №4. С. 30–37.
13. Костенко І. Г. Використання Інтернет-ресурсів на уроках англійської мови // *Таврійський вісник освіти*. 2013. № 1 (41). С. 170–176.
14. Коваль, С. М. (2009). Психофізіологічні особливості учнів різної статі і їхній вплив на навчально-виховний процес. *П86 Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальній школі*, 182.
15. Кошечко Н. Інноваційні освітні технології навчання та викладання у вищій школі // *Педагогіка*. 2015. С. 35–38.
16. Кошечко Н. В. Методика викладання у вищій школі : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2013. 115 с.
17. Кравченко Ю. О. Про деякі інтерактивні методи на заняттях англійської мови // *Молодий вчений*. 2017. С. 89–117.
18. Крамаренко С. Г. Інтерактивні техніки навчання як засіб розвитку творчого потенціалу учнів // *Відкритий урок*. 2002. № 5–6. С. 7–10.
19. Кулагіна І. Ю. Вікова психологія (Розвиток дитини від народження до 17 років) : навч. посіб. 4-е вид. Київ : Ленвіт, 1998. 175 с.
20. Лавренова М. Види мовного розбору у початкових класах // *Початкова школа*. 2015. №12. С. 6–10.
21. Лапінський В. В. Електронні освітні ресурси як основа сучасного навчального середовища загальноосвітніх навчальних закладів // *Інформаційні технології в освіті*. 2016. № 15. С. 30–37.
22. Лозова В. І. Пізнавальна активність школярів: (Спецкурс із дидактики) : навч. посіб. для пед. ін-тів. Харків : Основа, 1990. 89 с.

23. Ніколаєва С. Ю. (керівн. кол. авторів). Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах : підручник. Київ : Ленвіт, 2016. 328 с.
24. Ніколаєва С. Ю. (керівн. кол. авторів). Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах : підручник. Київ : Ленвіт, 1999. 320 с.
25. Методичні рекомендації із викладання іноземної мови в умовах дистанційного навчання. Асоціація вчителів іноземної мови. URL: <https://tkmcim.wordpress.com/2020/04/29> (дата звернення: 08.04.2025).
26. Мозайкіна І. О. Особистісно орієнтовані технології навчання іноземних мов // *Педагогіка та психологія*. Вінниця : Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, 2017. С. 61–63.
27. Муковнікова Є. В. Ефективне використання цифрових освітніх ресурсів на уроці англійської мови // *Англійська мова*. 2018. № 4. С. 18.
28. Науменко У. В. Інноваційні методи навчання англійської мови у вищій школі в умовах модернізації // *Молодий вчений*. 2018. С. 118–122.
29. Ніколаєва С. Ю. Концепція підготовки вивчення іноземної мови // *Іноземні мови*. 1995. № 3–4. С. 5–11.
30. Ніколаєва С. Ю., Петрашук О. П., Бражник Н. О. Ступенева система освіти в Україні та система навчання іноземних мов. Київ : Ленвіт, 1996. 90 с.
31. Овчаренко З. П. Інформаційні технології, як засіб інтенсифікації вивчення англійської мови // *Молодий вчений*. 2018. С. 578–581.
32. Освітні технології : навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін. ; за ред. О. М. Пехоти. Київ : А. С. К., 2001. 256 с.
33. Панова Л. С. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 328 с.
34. Петрова О. Б., Попова Н. О., Акавець І. В. Застосування інтернет-ресурсів у навчанні іноземних мов як реалізація основних дидактичних принципів // *Сучасна україністика: наукові парадигми мови, історії, філософії* : зб. статей III Міжнародної наукової конференції. Харків : ВД "ІНЖЕК", 2012. С. 78–87.

35. Підласий І. П. Педагогіка початкової школи : підручник [Електронний ресурс]. 2010. URL: <https://ibib.ltd.ua/pedagogika-nachalnoy-shkolyi-2.html> (дата звернення: 28.04.2025).
36. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ : Ранок, 2004. 192 с.
37. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід : метод. посіб. Київ : А.П.Н., 2002. 136 с.
38. Редько В. Г. Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів початкової школи : монографія. Київ : Генеза, 2006. 136 с.
39. Роман С. В. Методика навчання англійської мови у початковій школі. Київ : Ленвіт, 2005. 208 с.
40. Романенко Л. В. Використання мультимедійних технологій у вивченні англійської мови // *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2016. № 5. С. 40–45.
41. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи : підручник для студ. пед. ф-тів. Київ : Генеза, 2002. 368 с.
42. Токменко О. Інформаційні технології у викладанні іноземних мов : сьогодні і скрізь віки на допомогу // *Іноземні мови в навчальних закладах*. 2006. № 2. С. 98–100.
43. Чумак Н. П. Навчити дітей користуватися мовою із задоволенням // *Іноземні мови в навчальних закладах*. 2003. №2. С. 145–149.
44. Швачич Г. Г., Толстой В. В., Петречук Л. М., Іващенко Ю. С., Гуляєва О. А., Соболенко О. В. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології : навч. посіб. Дніпро : НМетАУ, 2017. 230 с.
45. Shin, J. K. (2007). Teaching English to Young Learners. In *EFL Skills Conference, the American University in Cairo*, 44, 2–13.